ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

ΛΟΓΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΙΤΙΑΣΑΜΕΝΟΥΣ
ΕΠΙ ΤΩΙ ΔΕΞΑΣΘΑΙ ΤΗΝ ΑΡΧΗΝ

THEMISTII PHILOSOPHI

ORATIO

IN EOS A QVIBVS OB PRAEFECTVRAM SVSCEPTAM
FVERAT VITVPERATVS

INVENTORE ET INTERPRETE

ANGELO MAIO

BIBLIOTHECAE AMBROSIANAE A LL. OR.

MEDIOLANI
REGIIS TYPIS
MDCCCXVI

Οὐχ οὕτως ὁ Τηλέμαχος ἐῴκει τῷ πατρὶ τὴν μορφὴν, ὡς σὺ τῷ Δημοσθένει τοὺς λόγους.

Telemachus Patris formam non tam accurate referebat, quam tu eloquentiâ tuâ Demosthenem.

Libanius Themistio Epist. CCCLXXI.

GIBERTO
COMITI BORROMAEO
EX HISPANIAE MAGNATIBVS CLASSIS PRIMAE
BIBLIOTHECAE AMBROSIANAE
CONSERVATORI PERPETVO ET PATRONO

Qvvm Themistii præclarâ eloquentiâ oratoris exquisitâque doctrinâ philosophi scriptum ineditum evulgare statuissem, tu, Giberte, occurrebas dignus hoc munere, quo iucundissime fruereris. Namque Themistius magni olim Theodosii iussu ad regiæ urbis Præfecturam vocatus, quum privatæ quieti voluntatem Principis prævertendam putasset, hanc egregiam Orationem instruxit, qua cum iustissimis Theodosii præconiis suorum etiam consiliorum rationes copiose explicavit. Idem legationibus publica auctoritate ad romanam Urbem et sui sæculi Principes obeundis adeo diligentiam probavit, ut eo nobilissimo officio decies

perfungi iussus sit (*). Iam et tu, Vir eximie, domus tuæ potius ac pignorum quam publicorum negotiorum antea studiosus, otii tui commoda cum Patriæ caritate nuper commutasti. Nam et cælestibus AVGVSTI nutibus inter Mediolanensis ditionis Rectores vera cum laude hactenus versatus es: et nunc ea dignitate defunctus perhonorificam legationem ad romanam Petri sedem suscepisti. Igitur haud invenuste contigit primum quidem ut Themistius nondum publicam huius generis lucubrationem Bibliothecæ tuæ penetralibus commendaverit, tum ut ego hoc tempore eam in vulgus proferendi consilium inierim. Quam tu, Vir excelse, cum leges, et in Themistio vitæ tuæ quodammodo imaginem expressam senties, et in Theodosii panegyrico NVMINIS NOSTRI laudes celebrari arbitraberis.

(*) Themistius in Orat. XVII. edit. Harduin. p. 214. B. Tum etiam in hac, quam nunc edimus, Oratione cap. XXIX.

EDITORIS PRAEFATIO

Themistii orationes partim editae partim deperditae.

I. Cupienti mihi veteris eloquentiæ laudem apud Italos iuvenes excitare, ea mens iamdiu incidit, ut in Ambrosianæ bibliothecæ codicibus nondum cognita eius facultatis exemplaria pervestigarem. Itaque et nuper quum diligenter inquirerem, num Symmacho, quem Latinorum novissimum edidi, par aliquid ex uberrimis Græcorum divitiis edisci posset, protinus oratorem, genere quidem elocutionis dissimilem, sed ætate plane æqualem, Themistium offendi. De cuius diserti Viri orationibus hactenus præclare meriti sunt Tricanvellus, Henricus Stephanus, Remus, Petavius et Harduinus, a quibus earum editio vel primum curata vel deinceps aucta et exornata est. Sane postremus editor Harduinus insigni suo opere tres supra triginta Themistii orationes comprehendit. Sed enim maximus ille Photius plures adhuc se legisse testatur (1). Ἀνεγνώσθησαν Θεμιστίου λόγοι πολιτικοὶ λϛ. ὧν εἰσὶ καὶ οἱ πρὸς Κωνστάντιον τὸν βασιλέα καὶ εἰς Οὐάλεντα καὶ Οὐαλεντινιανὸν τὸν νέον, ἀλλὰ καὶ εἰς Θεοδόσιον τοὺς βασιλεῖς, ἐπαίνους αὐτῶν

(1) Biblioth. Cod. LXXIV. p. 164.

καὶ ἐγκώμια περιέχοντες. *Lectæ sunt orationes Themistii politicæ XXXVI. quas inter aliquot Constantio, Valenti, Valentiniano iuniori ac Theodosio imperatoribus dictæ; quibus eorum laudes ac præconia continentur.* Igitur tres omnino Themistii orationes luce nondum donatæ videntur. Atque ex his una mihi in Ambrosiano codice, non admodum quidem antiquo sed tamen optimo, nuper notata est; eaque nunc primum Mediolanensibus typis imprimitur. Qua in re illud est admirabile, quod paulo ante cum Symmachum edebam, dolendum mihi fuit ob amissum Theodosii panegyricum, quem latinus Orator splendidissimo stilo conscripserat (1). Nunc autem unica, quæ se mihi obtulit, Themistii Oratio laudes Theodosii magnam partem persequitur; adeoque fortuna, quæ in Symmacho edendo molesto me vulnere affecerat, iam quodammodo facti pœnitens, idem mihi argumentum a græco Oratore adornatum revelavit.

Themistii amissa Oratio detegitur.

II. Porro ne dubitem hanc Orationem prorsus esse Themistii, pluribus utor argumentis. Nam 1.° hæc Oratio recensetur in Themistianis ab Auctore græci indiculi, qui codici Ambrosiano præponitur; tum in ipso volumine codicis cum reliquis Themistianis intermedia exhibetur.

Detecta nuper Oratio vere est Themistiana.

2.° In Ambrosiano eodem codice insunt cunctæ prorsus eæ tredecim orationes, quæ ante Harduinianam editionem nondum erant vulgatæ. Hinc fides augetur, etiam hanc, quæ in codice distinguitur nota κγ. nempe XXIII, pertinere ad ineditas Themistianas, quoniam in codice tam præstanti plenoque continetur.

(1) Symmach. Epist. Lib. II. 13. Edit. Paris. anni 1617. Vide etiam ad Symmachi Orationes præfationem meam p. V.

3.° Quum Photius, ut diximus, Themistii orationes XXXVI. legerit, sequitur ut hæc ceteris XXXIII. hactenus extantibus addenda esse videatur. Quumque idem Photius in iis XXXVI. orationibus laudationes quoque in Theodosium observaverit, hæc quidem ex illis est.

4.° Siquis huius Orationis colorem, elocutionem, peculiares dicendi modos, totum denique scriptionis genus cum iamdiu editis Themistii lucubrationibus conferet, quin hæc pura sit Themistiana non dubitabit.

5.° Philosophiam singulari constantiaque studio Themistius professus est, Platonis præsertim et Aristotelis. Quare et philosophi agnomen ei passim tribuitur in Veterum scriptis et in ipsis Themistii codicibus. Atqui hæc Oratio philosophiæ historiam et dogmata et laudes complures persequitur. Præterea tam multa de Themistii vita, studiis, rebus ac magistratibus gestis complectitur; tot locos aut Themistianos ipsissimos aut παραλλήλους habet, ut omnem hac super re scrupulum vel morosissimis Criticis eripi necesse sit.

6.° Hac Oratione occurrit Orator insectationi quorumdam, a quibus ob susceptam Præfecturæ dignitatem maledictis fuerat appetitus. Adversarius autem Themistii in ea re præcipuus sine dubio fuit Palladas poeta, cuius Epigramma in Themistium (quod in calce Orationis recitabimus) in eo vertitur, ut novum magistratum a fastigio se philosophiæ demisisse criminetur. Atqui Orator eam ipsam Adversarii obtrectationem tota hac Oratione ventilat: in clausula autem lusum illum verborum Palladæ ἄνω et κάτω diserte retundit.

7.° Denique hæc Oratio de Constantinopolitana præfectura suscepta mirifice congruit cum Oratione XVII (1), quam Themistius eodem super argumento conscripsit.

Themistius commendatur.

III. Nunc ut ineditam Themistii Orationem in publicum usum educam, hortantur me primum ipsa Oratoris celebritas, tum præclara philosophiæ descriptio, ad extremum magni Theodosii laudes quæ copiosissimæ in hoc scripto funduntur. Themistius in barbara Asiæ provincia Paphlagonia natus (2), miris tamen institutionibus ab Eugenio parente imbutus est, et universam Græcorum doctrinam sitienti pectore hausit (3). Igitur qua fama eloquentiæ apud Latinos Symmachus versatus est, eadem plane græcus Orator orientales imperii partes diu decoravit, et apud Principes Constantium, Iulianum, Iovianum, Valentem, Gratianum atque Theodosium gratia et auctoritate plurimum valuit. In primis autem præstantissimi viri eruditionem omnigenam mirari subit. Certe et Nazianzenus Gregorius hanc ei laudem potissimam tribuit (4): *Σπαρτιάτας ἡ λόγχη γνωρίζει, ὦμος τοὺς Πελοπίδας, λόγοι τὸν μέγαν Θεμίστιον. Κἂν γὰρ ἐν πᾶσι πάντων κρατῇς, τοῦτο τῶν σῶν οἶδα τὸ ἐπισημότατον. Spartiatas lancea indicat, humerus Pelopidas, eruditio magnum Themistium. Nam quamvis omnibus rebus omnes superes, hoc tamen tuorum omnium maxime insigne esse scio.* Themistii sapientiam amplissime commendat Constantius quoque imperator in duabus

(1) Editionis Harduinianæ qua nos semper utimur.
(2) Themistius Orat. XXVII. p. 332-333.
(3) Idem ibidem.
(4) Editionis Billianæ Epist. CXXXIX

epistolis ad senatum (1), nec non Libanius passim in plurimis, quas ad Themistium scripsit, litteris. Reapse quæcumque res est proposita, de ea Themistius perdocte et copiosissime loquitur: prorsusque apparet, eius eloquentiam ex pluribus artibus studiisque collectam. Multa etiam illustrium virorum exempla laudat plena dignitatis plena antiquitatis: tum egregia poetarum philosophorumque dicta studiose delibat. Porro quod attinet ad eius stilum, is verissime a Photio describitur (2): Ἔστι τὴν φράσιν σαφὴς καὶ ἀπέριττος καὶ ἀνθηρός, καὶ ταῖς λέξεσι πολιτικαῖς καὶ εἰς τὸ σεμνόν τι ἐπικλινούσαις χρώμενος. *Dicendi genus est lucidum minimeque redundans, floridum ac civilibus refertum dictionibus plerumque ad maiestatem quamdam inflexis.* Scribendis igitur magnorum Principum laudibus mirifice est aptus Themistius cum ob ornatissimum stilum, tum ob innumera bene regnandi præcepta, quibus eius oratio tamquam floribus perpetuo conspergitur.

IV. Sed tamen Themistius a Symmachiana dictione vehementer differt: siquidem Symmachus picto ardenti sententiosoque stilo delectatur; Themistius autem quasi sedatus amnis fluit, neque sunt quæsitæ in eo venustates neque elaborata concinnitas neque spissæ sententiæ, tantum utitur spontanea veluti volucritate verborum et nativo quodam orationis nitore. Rursum Themistius ab Isæo, quicum fortuito nunc editur, non parum recedit. Nec mirum: præter enim immanem disiunctionem ætatis, Isæus quidem est atticus, at Themistius asiaticus. Porro asiaticum oratorem cum dicimus, nemo per se putet corruptam eloquentiam a nobis designari.

Themistius differt a Symmacho.

Item ab Isæo. Genus enim Themistianæ eloquentiæ est asiaticum.

(1) Apud Themistium post Orat. I. et Cod. Theod. Lib. 6. Tit. 4. Leg. 12.

(2) Cod. XXXIV. p. 164.

Etsi enim propria Græcia officina dicendi fuit, tamen et Asia disertissimis viris abundavit. Immo asianæ facundiæ genus nostrates etiam viri dedita opera interdum æmulati sunt, quos inter Hortensius teste gravissimo Cicerone (1): *Si quærimus cur adolescens magis floruerit dicendo quam senior Hortensius; causas reperiemus verissimas duas: primum, quod genus erat orationis asiaticum, adolescentiæ magis concessum, quam senectuti.* Iam idem Cicero de asiatico stilo ait (2): *Tertium est genus in quo fuerunt fratres illi, asiaticorum rhetorum principes, Hierocles et Menecles, minime mea sententia contemnendi. Etsi enim a forma veritatis et ab Atticorum regula absunt, tamen hoc vitium compensant vel facultate vel copia.* Ipse Cicero artis suæ causa in Asiam sibi iuvenis peregrinandum, eiusque oratores audiendos indicavit. *Post a me*, inquit (3), *Asia tota peragrata est, cum summis quidem oratoribus, quibuscum exercebar ipsis lubentibus, quorum erat princeps Menippus Stratonicensis, meo iudicio tota Asia illis temporibus disertissimus.* Quadringentis autem post Tullium annis, cum certe apud Atticos illa vetus eloquentia plane conciderat, nihil fere tota Asia immo et Græcia celebrius Themistio fuit. Quare is et a Principum munificentia summis præmiis affectus fuit et splendidorum etiam munerum infulis exornatus. Nunc ego ut verba ad compendium conferam; si perspicue si copiose si erudita si ornata verba facere; si præterea nihil habere mollitiæ nec ineptiarum, perfecti generis oratorii est, Themistium aio in optimorum oratorum flore versari.

(1) In *Bruto* Cap. XCV.

(2) *Orator* Cap. LXIX.

(3) In *Bruto* Cap. XCI.

V. In hac autem, quam modo edimus, Themistii Oratione inest prolixa philosophiæ laudatio, cuius in clientelam iam inde a pueris sese Orator contulerat. Quum enim præfecturam Constantinopolitanæ urbis anno post Ch. N CCCLXXXIV. Theodosio offerente non recusasset Themistius (1), continuo quidem minuti obtrectatores egregium virum et bene de republica meritum in invidiam vocaverunt, tamquam si relictis philosophiæ septis ad florentem civilem vitam transvolasset. Quorum ille malevolorum sermunculos hac gravissime Oratione compescuit. Erectus quippe sui facti conscientia pæne innumeris argumentis ostendit, sibi culpæ non esse vertendum, quod in bonorum sedem conscenderit. Multos enim sæpe sapientes publicæ salutis non privatæ quietis rationem esse secutos: quum probe exploratum sit, a philosopho etiam Principi esse parendum, reipublicæ consulendum, posteritati et gloriæ serviendum. Fit autem obliqua invectio primum in eos qui tranquillitatem vitæ cupidius sectantur, privatisque adeo studiis indulgent ut communium officiorum dirimant societatem. Tum sub finem Orationis amatores Epicuri acriter velicantur, quorum vita plena et conferta voluptatibus nihil nisi abiectum et humile habere potest. Quibus fucatæ philosophiæ discipulis vitam suam non sine laude insigni Themistius opponit. Se nempe plurimis legationibus pro republica functum esse, annonam rectissime administrasse, censum publicum auxisse, adclamationes, laudatorias litteras et statuas a senatu et Principibus meruisse,

Scopus prior Themistianæ Orationis est defensio ipsius Oratoris.

(1) Vide de anno huius gestæ præfecturæ, quæ nos diximus in notis ad Orationis capp. XI. et XIV.

in præfectura, licet brevi, gratissimum civitati fuisse. Interim vero se item a suspicione sui commodi removet, atque ad lucrum oculos cupiditatis adiecisse diserte negat. Denique plane ostendit, reprehensioni in rebus suis gestis nihil esse loci, quod omnia laus occupavit.

Atque alter Themistianae Orationis est laudatio magni Theodosii.

VI. Sed enim magna pars Themistianæ orationis in adornandis Theodosii magni præconiis plurimo cum honore consumitur. Revera Theodosii virtutibus quæ potest par laudatio inveniri? Hic enim est ad quem olim perturbatæ reipublicæ gubernacula Deus detulit, ne omnia barbarorum armis infinita internecione conciderent. Quum enim extincto Valentiniano seniore, Valente etiam a Gothis exusto unus Gratianus adolescens cum Fratre octenni romani imperii habenas tremula manu vix teneret, is hoc repente divinitus cepit consilium (1), ut Theodosio in regii fastigii partem vocato nutantium rerum molem imponeret. Quo facto, etsi ferocissimi populi romanæ ditioni spe atque animo incubarant, multasque imperii provincias ad exitium vastitatemque vocarent, fax subito belli incredibili Theodosii virtute extincta est, atque omnis illico strepitus conquievit. Bellicas tamen Theodosii laudes parce Themistius de more suo attingendas putavit (2). Itaque hoc Scripto pacificas plerumque eiusdem dotes, clementiam mansuetudinem liberalitatemque commemorat. Res quippe gestæ eum Theodosium numquam extulerunt, nec illi tumidiores spiritus indiderunt: adeo ut qui dignitate et gloria cunctis regibus excellebat, mansuetudine par infimis esse videretur. In diutina

(1) Themist. Or. XVI. p. 207. B.
(2) Confer Or. XVI. p. 206. C.

autem dominatione raro de animi lenitate deductus est Tanta porro pectoris mollitie et misericordia fuit, ut numquam fere ne reorum quidem sanguine gladium imbuerit. Tum et ea, quæ proficiscebantur ab auctoritate regis et a iure belli, semper ad facilitatem æquitatemque referebat: neque eius pleræque victoriæ cædibus et luctu redundarunt, sed sæpe ex iis æqua pæne ad hostes lætitia atque ad Romanos pervenit. Iam ad munificentiam quod attinet, communis parentis personam in imperio Theodosius tuitus est: nullusque fuit ordo, in quem ille benignitatis suæ fontes non derivaverit. Nam præterquamquod huic Principi finxit ipsa natura ad liberalitatem magnum animum et excelsum, idem ante imperium in fortunæ varietate versatus humanos casus et necessitates impensius didicit miserari. Igitur numquam intermisit complecti supplices, egenos ditare, pupillos alere, tributorum onera imminuere, provincias et urbes omni genere beneficiorum locupletare. Tantas igitur Theodosii virtutes quis non gaudeat, edita nunc demum hac Oratione, ad sempiternam memoriam temporis propagari? Quis item Themistium, Symmachi æqualem, cognomento propter perspicuitatem dicendi εὐφραδῆ, et propter singularem artis eminentiam βασιλέα λόγων a Nazianzeno (1) appellatum, cumulatiorem prodire non gratuletur? Prorsus enim Theodosii virtutes gratiorem faciunt oratorem Themistium: vicissimque ob Themistii eloquentiam gloria Theodosii luculentius splendescit. Ex quo illud merito sequetur, ut qui hanc Orationem legerint, alterum alterius gratia magis admirentur.

(1) Epist. CXL.

ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

ΛΟΓΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΙΤΙΑΣΑΜΕΝΟΥΣ

ΕΠΙ ΤΩΙ ΔΕΞΑΣΘΑΙ ΤΗΝ ΑΡΧΗΝ (1)

I. Οτι μὲν τηλικούτων τινὲς φιλοσοφίαν ἀξίαν ἡγοῦνται, ὥστε καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν μεγίστην καταδεεστέραν αὐτῆς ὑπολαμβάνειν, λίαν ἐπαινῶ τοὺς ἄνδρας καὶ φιλῶ. Τὸ γὰρ περὶ τοῦ θειοτάτου τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιτηδεύματος τὰ μέγιστα διανοεῖσθαι, σημεῖον οὐκ ἀγεννοῦς τίθεμαι φύσεως. Οτι δὲ μή τε ἐπισκεψάμενοι πώποτε ὑπὲρ τῶν προσηκόντων ἔργων τῇ τέχνῃ, μή τε μαθεῖν ἀξιώσαντες, ὅμως τὸ δοκοῦν ἀποφαίνονται, τοῦτο οὐκ ἄξιον ἡγοῦμαι τῆς δόξης ἣν ἔχειν ὑπὲρ αὐτῆς σχηματίζονται. Καὶ εἰ μὲν κατ' ἐμοῦ μόνου ταύτην ἐποιοῦντο τὴν ἐπιτίμησιν, ἀπέχρησεν ἄν μοι πρὸς αὐτοὺς ἑτέρωθι διαλεχθῆναι·

(1) Nempe Constantinopolitanae urbis Praefecturam, de qua suscepta agit Themistius etiam tota Oratione XVII. (editionis Harduinianae)

THEMISTII PHILOSOPHI

ORATIO

IN EOS A QVIBVS OB PRAEFECTVRAM SVSCEPTAM FVERAT VITVPERATVS

I. Qvod philosophiam adeo nonnulli admirantur, ut vel maximam dignitatem infra ipsam ponant, ego quidem vehementer homines laudo et amplector. Nam præstantissimæ humanarum omnium disciplinæ plurimum tribuere, id utique excelsæ mentis indicium existimo. Quod vero neque consideratis umquam officiis, quæ ei scientiæ conveniunt, neque eadem edoceri ferentes, sententiam tamen suam declarant, hoc haud congruens duco ei existimationi, quam se de philosophia gerere profitentur. Quod si me unum hac in re obiurgarent, contentus essem alio modo illis respondere: sed quoniam

quam Orationem siquis cum hac contulerit, miram sensuum consensionem deprehendet.

ἐπεὶ δὲ τῷ λαβόντι μὴ προσηκόντως συναπολαύειν τῆς αἰτιάσεως καὶ τὸν δεδωκότα ἀνάγκη, βούλομαι ὑπὸ σοὶ κριτῇ (1) τὸ κοινὸν ἔγκλημα ἀπολύσασθαι. Ἠ γὰρ ἐπήραμεν ἄμφω (2) φιλοσοφίαν εἰς τὰ ἔργα ἐκ τῶν λόγων καταγαγόντες, ἢ ἄμφω καταβεβλήκαμεν. Ἀνάγκη δὲ πρὸ ἁπάντων σαφὲς καταστῆσαι ὑμῖν τε τοῖς νῦν ἀκροωμένοις, καὶ ὅσοι μετὰ ταῦτα τῷ λόγῳ περιπεσοῦνται, τί τὸ ἔργον φιλοσοφίας ἡγεῖσθαι προσήκει, καὶ τί βουλομένη παρελήλυθεν εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, καὶ ὅπως τὴν ἀρχὴν ηὐξήθη τε καὶ ἠγαπήθη, καὶ ὅση πρὸς τὴν βασιλείαν ἡ συγγένεια καὶ οἰκειότης, καὶ ὅση πρὸς τυραννίδα ἀλλοτριότης. Οὕτω γὰρ ῥᾷον μάθοιτε ἂν εἴ τε ἐφύλαττον ἐγὼ τοὺς πατρίους ὅρους τὴν ἀρχὴν ὑποστάς, εἴ τε ἐξῄειν.

II. Εἰ τοίνυν τίς ἔροιτο ὑμᾶς ὅτῳ μάλιστα τῶν λοιπῶν ζώων ἄνθρωπος διενήνοχε, καὶ διά τι τῶν ἄλλων ζώων ἄρχει τε καὶ κρατιστεύει, τίς οὕτω πόρρω καθέστηκε λόγου, ὥστε μὴ ἐννοεῖν ὅτι λόγος ἐστὶ τὸ πρεσβεῖον αὐτῆς τῆς φύσεως; Οὐ γὰρ δὴ ἰσχὺς τοῦ σώματος, οὐδὲ ὠκύτης, οὐδὲ τῆς αἰσθήσεως ἀρετή. Ἀλλὰ τούτοις ἅπασιν οὐδέ ἐστιν εἰπεῖν

(1) Intellige praecipuum adversarium Paltadam qui huic Orationi scribendae occasionem praebuit. De eo nos egimus in praefatione p. 7. et rursus acturi sumus in calce Orationis. Porro vocabulum βούλομαι ipse supplevi: nam in Codice vacuum spatiolum est.

ei qui absurde dignitatem recepit, illum quoque qui dedit participem fieri criminationis necesse est, volo sub te indice calumniam dissolvere. Aut enim uterque philosophiam eveximus cum verba in rem contulimus, aut uterque eamdem depressimus. In primis autem necessario explicandum est et vobis qui me nunc auditis, et ceteris qui deinceps in hanc meam orationem incident, quodnam officium philosophiæ existimandum sit, quidve hæc spectans ad humanam vitam accesserit, et quo pacto incrementa atque asseclas ceperit, quamque ea iustæ dominationi familiaris et coniuncta sit, quantum item a tyrannide abhorreat. Sic enim facilius intelligetis, utrum ego intra patrios fines constiterim dignitate recepta, an ab iisdem excesserim.

II. Siquis igitur vos roget, quo pacto maxime a reliquis animantibus homo differat, et quare in eosdem imperium obtineat, præque iis polleat, quis ita mente caret, ut non intelligat, rationem in humana natura esse præstantissimam? non profecto robur corporis neque velocitatem neque sentiendi vim. Quin adeo vix dici potest, quam feris et

(a) Nempe ego qui recepi et Theodosius qui abstulit dignitatem.

ὅσον ἀπολειπόμεθα τῶν θηρίων καὶ τῶν ὀρνίθων. Τοῦτο τοίνυν τὸ πλεονέκτημα τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὲν καλῆς τύχῃ παιδαγωγίας, παρέχει ζῶον ἐπὶ τῆς γῆς θεογενές· εἰ δὲ
Or. XX. p. 240. D. (*) κακῆς, ποιεῖ θηρίον ἄρκτων δυσμαχώτερον καὶ συῶν. Κακίᾳ γὰρ λόγος ὑπηρετῶν, ὅπλον ἐστὶ λίαν δυσκαταγώνιστον. Ταύτης ἕνεκεν τῆς παιδαγωγίας ἐζητήθη μὲν νόμος, ἐζητήθη δὲ τέχνη νόμου εὑρέτις. Καὶ εἴπερ τὴν πρώτην γένεσιν ἐξιχνεύεις φιλοσοφίας ἐπὶ μήκιστον ἀνιών, ὥσπερ οἱ τῶν ὑδάτων τὰς πηγὰς ἐρευνῶντες, οὐκ ἄλλην ἢ ταύτην εὑρήσεις. Καὶ τοὺς ἄρτι φυομένης αὐτῆς ἐκλάμψαντας καὶ ἀνθήσαντας, ἐπὶ τούτῳ πρώτῳ καὶ μόνῳ τῷ ἔργῳ κλεινοὺς καὶ περιβοήτους γεγενημένους.

III. Ο γὰρ Σολων ἐκεῖνος, καὶ ὁ Λυκοῦργος,
XVII. 214. C. καὶ ὁ Πιττακός, καὶ ὁ Βίας, καὶ ὁ Κλεόβουλος (1) ἀνεῤῥήθησαν σοφοὶ παρὰ τῶν τότε

(*) In Themistii scriptis hoc in primis notandum, multos esse locos aut similes inter se, aut plane iteratos. Qua enim v. gr. elocutione usus fuerat Themistius in Orat. IX p. 123. C. ad Valentinianum puerum, eadem deinceps in Orat. XVIII p. 224. D. Arcadium item puerum affatus est. Unum eumdemque Homeri versum usurpat Themistius Or. I. p. 6. D. Or. II. p. 34. C. Or. VIII. p. 102. A. Or. XI. p. 141. D. Saepe item Platonis sententiam urget, oportere nimirum aut philosophos regnare aut reges philosophari. Macedonum, Xerxis, Darii, Alexandri aliorumque gesta eadem aut dicta haud raro commemorat. Porro in hac inedita Oratione quum eumdem morem iterandi seu potius imitandi scriptorum suorum particulas Themistius prae se ferat, visum mihi est locorum ejusmodi eum

avibus, quod ad hæc attinet, inferiores simus. Ista porro hominis prærogativa, siquidem rectam institutionem nanciscatur, eum exhibet animantem in terris prope divinum: sin pravam, feram efficit ursis aprisque ferociorem. Ratio enim malitiæ inserviens, telum est magnopere periculosum. Huius institutionis gratia quæsita est lex: quæsita item ars, quæ legem ipsam inveniret. Igitur si prima initia indagaveris philosophiæ quam longissime progrediens, more eorum qui aquarum fontes scrutantur, non alia quam hæc invenies: et eos qui sub eius primordiis luculenter floruerunt, hoc primo immo unico officio claros et celebres extitisse.

III. Namque ille Solon et Lycurgus et Pittacus et Bias et Cleobulus dicti sunt ab hominibus sapientes, non quod syllogismos

---

Harduiniana editione collationem in margine adiungere. Nemo tamen suspicetur hanc Orationem a Themistianis aliis quodammodo consarcinatam: neque enim hæc illis similior est, quam illæ ipsæ inter se. Et sane idem sua repetendi studium ego ipse in præstantissimo oratore græco Isocrate memini me olim observare in præfatione mea ad Orationem *de Permutatione* editionis Mediolanensis p. IX tum in ea ipsa Oratione p. 48. n. 1. et in Appendice prima, et passim in notis ad eamdem Orationem.

(1) Ut sileam de notissimis legumlatoribus Solone et Lycurgo, Pittaci bellica gesta et leges, Biantis liberalitatem et strategemata, Cleobuli et prædictorum sapientia effata narrat Laertius in eorum *Vitis*.

B. 34. B. ἀνθρώπων, οὐχ ὅτι συλλογισμοὺς ἔστρεφον ἄνω καὶ κάτω, οὐδὲ ὅτι περὶ τῶν ἰδεῶν διελέγοντο, οὐδ' ὅτι τοὺς ἐγκεκαλυμμένους ἀνεκάλυπτον καὶ τοὺς κερατίνας, σοφίσματα δυσμήχανα καὶ κακοῦργα, καὶ ὧν χαλεπὴ μὲν ἡ εὕρεσις, ἀχρεῖος δὲ ἡ ἐπιστήμη· ἀλλ' οὐδὲ ὅτι τὸν ἥλιον ἀνεμετροῦντο, οὐδὲ ὅτι τῆς σελήνης ἐγνωμάτευον τὴν πορείαν· ἀλλ' ὅτι νόμους ἐτίθεσαν, καὶ τὸ ποιητέον καὶ τὸ μὴ ποιητέον ἐδίδασκον, καὶ τί μὲν αἱρεῖσθαι προσήκει τί δὲ ἀποφυγγάνειν. καὶ ὅτι τὸ ζῶον τοῦτο οὐ μονῆρες καὶ αὐθέκαστον, ἀλλὰ κοινωνικὸν καὶ πολιτικόν· καὶ διὰ τοῦτο αὐτῷ καὶ πατρίδος ἐπιμελεῖσθαι προ-
XXXI. 33. C. σήκει καὶ νόμων καὶ πολιτείας. Καὶ ταῦτα οὐ διδάσκειν μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτουργεῖν οὐκ ἀπώκνουν. Ὥστε καὶ τὰ μὲν συγγράμματα ἐκείνων ἑκάστου εὑρήσεις ἐνδύναμα ῥήμασιν, ἔργῳ (1) δὲ ἀμήχανα, ὅσα πρεσβείας καὶ στρατηγίας, ἐλευθερώσεις πατρίδος, γῆς ἐπικτήσεις.

IV. Καὶ ἡ μὲν πρώτη γένεσις φιλοσοφίας αὕτη καὶ τοιαύτη. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ταυτὸν ὑπέμεινε καὶ φιλοσοφία ταῖς ἄλλαις τέχναις. Καὶ ὥσπερ ἐκεῖναι χρείας ἑκάστην παραγαγούσης οὐκ ἔστησαν ἐπὶ τῆς χρείας, οὐδὲ ἄχρι τῶν τοίχων καὶ τοῦ ὀρόφου προσῆλθεν ἡ οἰκοδομικὴ, οὐδὲ ἄχρι μόνου τοῦ

(1) Videtur scribendum ἔργα.

multipliciter versarent, neque quod de ideis dissererent, neque quod argumentationes involutas aut cerstinas et sophismos difficiles explicarent, aut ea investigarent, quorum cum difficilis est inventio, tum cognitio inutilis: rursus non quod solem metirentur aut lunæ cursum scrutarentur; sed quia leges condebant, quidve faciendum esset, quid secus, quid amplectendum, quid fugiendum docebant: et denique hanc animantem non esse solitarium et singulum, sed sociabilem politicumque: ita ut eum oporteat et patriæ curam gerere et legum et civilitatis. Hæc autem illi Sapientes non docere tantummodo sed et opere exequi studebant. Quare illorum cum scripta eloquentia verbis deprehendes, tum etiam opera invicta, ceu legationes, imperatoria munera, patriæ liberationes, ditionis acquisitiones.

IV. Et incunabula quidem philosophiæ hæc fuerunt. Deinceps vero idem philosophiæ, quod ceteris artibus, contigit. Nam sicuti illæ a necessitate ortæ, intra necessitatis terminos non steterunt; nimirum neque architectura ultra muros et tectum non processit; neque textrina tegere corpus satis

σκέπτειν τὸ σῶμα ὑφαντικὴ, ἀλλὰ προῦβησαν περαιτέρω, καὶ τὸ καλὸν τῷ ἀναγκαίῳ προσεξειργάσαντο, καὶ τοῦ προσεῖναι κόσμον ἐν τοῖς ἔργοις ἐπμέλησαν· οὕτω καὶ φιλοσοφία τὸ ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ, καὶ τὸ ΓΝΩΘΙ ΚΑΙΡΟΝ, καὶ τὸ ΜΗΔΕΝ ΑΓΑΝ οὐκ ἀγαπήσασα, οὐδὲ ἀρκεσθεῖσα τοῖς ἀναγκαίοις πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον ἔργοις καὶ νουθήμασι, περιβέβληται πολὺν τὸν ἔξωθεν κόσμον, τὴν τῆς φύσεως ἱστορίαν, καὶ τὴν τοῦ λόγου ἀπεργασίαν ὥσπερ οἰκία πρὸ τοῦ ἀνδρῶνος καὶ τοῦ θαλάμου προπύλαια καὶ στόμα καὶ ποικίλματα καὶ ἀγάλματα, ἃ τὴν μὲν χρείαν οὐ συμπληροῖ, κόσμος δέ ἐστι τῆς χρείας καὶ ἐγκαλλώπισμα.

V. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ μὲν παλαιὸς ἐκεῖνος Σωκράτης, ὃν ἄν τις πατέρα προσείπῃ καὶ ἀρχηγέτην τῆς πολυτελεστέρας σοφίας, τὰ μὲν ἄλλα ὅμως οὐκ ᾤετο δεῖν ἐρευνᾷν· τὰ μὲν γὰρ οὐδὲν ἡμῖν διαφέρειν, τῶν δὲ ὑπὲρ ἡμᾶς εἶναι τὴν γνῶσιν. Απασαν δὲ ἐποιεῖτο τὴν σκέψιν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν (1). καὶ πόθεν ἄνθρωπος γένοιτο ἂν εὐδαίμων, καὶ πόθεν οἰκία, καὶ πόθεν πόλις· καὶ ἐπῄνει τὸν Ομηρον, πρὸ ἁπάντων σκοπεῖν ἀξιοῦντα

Οττι τοι ἐν μεγάροισι κακόν τ' ἀγαθόν τε
τέτυκται (2).

(1) Eadem plane de Socrate narrat Cicero *Academ.* I. 4.

habuit; sed ulterios progressæ sunt, et venostum necessario adionxeront, ornatumque in operibos esse voluerunt; sic etiam philosophia effatis illis NOSCE TE IPSUM, et NOSCE TEMPORA, et NEQUID NIMIS non satis delectata, ucque oontenta operibus et consiliis ad vitam humanam uecessariis, multo exteriore ornatu sese ipsa circnmdedit, videlicet uaturæ cognitione et orationis artificio. Uti nimirnm domns aote andronem et cubicnlum habet vestibula et ostium et picturas et statuas: quæ quidem ad nsom non conferunt, sed rernm osui necessariarum ornamentnm ot decos sunt.

V. Propterea antiqnns ille Socrates quom exqoisitioris sapientiæ pareutem ac principem iuro appellaveris, reliqua prorsus non iudicabat esse vestigauda, quia nimirum vel uobis uihil prosont, vel nostram cognitiouem atque intelligontiam excednnt. Totam vero in virtutibus et vitiis mentem defigebat, atque in quærendo qua ratione homo et domus et civitas beati fierent: laudabatquo Homernm qoi iu primis curandum censet

Quid bene quidve secus patria peragatur in æde.

(a) Odyss. δ. 392.

Επὶ δὲ τούτων διέμεινε τῶν ὅρων ὁ γνήσιος Σωκράτους χορὸς ὁ Κέβης ὁ Φαίδων ὁ Αρίστιππος ὁ Αἰσχίνης. Πλάτων δὲ ὁ θεσπέσιος μόνος, ἅτε μεγαλοφυέστατος καὶ μεγαλοπρεπέστατος γεγονὼς, ἐκόσμησε πρῶτος φιλοσοφίαν τοῖς πολλοῖς ἀναθήμασι καὶ προσπαρέλαβε τὰς ἐπιστήμας ἀριθμητικὴν μουσικὴν ἀστρονομίαν (1). Προϊὼν δὲ καὶ αὐτὸν ὑπερέβη τὸν οὐρανὸν καὶ ἐθάῤῥησε περιεργάσασθαι, μὴ καὶ αὐτῆς τῆς φύσεως ἐστὶν ἀνώτερον (2). Οὐ μὴν ὥστε ἀσύμβολον πρὸς πολιτείαν ταύτην ἀποφῆναι τὴν περιουσίαν, ἀλλὰ τοῦτο καὶ μάλιστα ἴδιον τῆς Πλάτωνος ἐστὶ περινοίας ἀνάψασθαι τῶν θείων ἀγαθῶν τὰ ἀνθρώπινα, καὶ πρὸς τὴν τοῦ παντὸς πολιτείαν, ὡς οἷον
II. 31. C τε μορφῶσαι τὴν ἀνθρωπίνην. Τοῦτο γὰρ βούλονται αἱ πολιτεῖαι, καὶ οἱ κλεινοὶ νόμοι, καὶ οἱ Φαῖδροι καὶ οἱ Γοργίαι, καὶ ἐν ὅσοις ἀγωνιστικώτατος ἑαυτοῦ πρὸς τὸ δεῖξαι δικαιοσύνην μὲν δι᾽ αὐτὸ αἱρετὸν, κακίαν δὲ δι᾽ αὐτὸ φευκτὸν τοῖς ἀνθρώποις, κἂν τῇ μὲν μηδὲν πρόκειται ἆθλον, ἣ δὲ πᾶσαν τιμωρίαν ἀποφυγγάνῃ (3). Αρα οὖν Πλάτων μὲν τοῦτον.

(1) Arithmeticæ, musicæ et astronomiæ commendationem videsis apud Platonem præsertim in *Epinomide*.

Hisce finibus se continuit germanus ille Socratis chorus Cebes Phædo Aristippus Æschines. Unus autem divinus Plato eximio ingenio et verborum magnificentia præditus primus philosophiam pluribus ornamentis decoravit: addiditque artes arithmeticam musicam astronomiam. Ulterius autem provectus in ipsum quoque cælum conscendit, scrutarique ausus est, numquid et ipsâ naturâ esset sublimius. Cum enim ad civilem vitam hæc eruditionis copia nihil non confert, tum platonica sollertia id maxime spectat, ut divina bona connectat humanis, et ad universale regimen, quatenus fieri potest, humanum conformet. Hoc enim sibi volunt Respublicæ et famigeratæ illæ Leges et Phædri et Gorgiæ et ea scripta, quibus se ipse Plato superat, nempe cum ostendit iustitiam per se ipsam colendam vel nullo præmio proposito, malitiam item per se ipsam fugiendam etiamsi nulla punitio secutura sit. Atque genus platonicæ philosophiæ hoc ferme est.

---

(2) De Platone eadem pæne scribit Cicero *Academ.* I. 4. et 5.

(3) Vide Platonis præsertim *Theætetum* et Librum IX. *de Republica.*

VI. Ἀριστοτέλης δὲ ἕτερον. Καί τοι πλείων μὲν τοῦ ἀνδρὸς ἡ πολυπραγμοσύνη καὶ ἡ λεπτουργία, ὅμως δὲ αὐτοῦ ἡ σύμπασα πραγματεία καὶ ὁ πολὺς κύκλος, οὐκ ἐκνένευκε τὸ ἀνθρώπινον ἀγαθόν, ἀλλ' εἰς τοῦτο συντέτακται καὶ ἀνήρτηται. Τὸ γὰρ κεφάλαιον αὐτοῦ τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας, χρῆσις ἐστὶν ἀρετῆς ἐπὶ βίῳ τελείῳ, καὶ ψυχῆς ἐνέργεια κατ' ἀρετὴν ἐν προηγουμένοις. Καὶ οὐχ ἵνα εἰδῶμεν, φησὶ, τὰ δίκαια, φιλοσοφοῦμεν, ἀλλ' ἵνα, ὅσθ' οἷόν τε, ἐργαζώμεθα. Καὶ νενέμηται αὐτῷ τὸ ἀγαθὸν εἰς ψυχὴν, εἰς σῶμα, εἰς τὰ ἐκτός. Καὶ τὴν εὐδαιμονίαν συμπληροῖ τὴν ἀνθρωπίνην ἐκ πρώτης καὶ δευτέρας καὶ τρίτης κράσεως (1), ἀγαπητὴν μὲν λέγων καὶ ἐφ' ἑνός, μείζω δὲ καὶ τελειωτέραν καὶ ἐφ' ὅλης πόλεως. Διὸ καὶ τὴν μέθοδον πολιτικὴν ὀνομάζει, καὶ τὸ εὐπράττειν φησὶν ἄνευ τοῦ πράττειν μὴ ἐγχωρεῖν, καὶ τὸν ἄγοντα θεὸν τόδε τὸ πᾶν, καὶ τοὺς ἐκείνῳ συμπεριπόλους πρακτικήν τε καὶ πολιτικὴν φιλοσοφίαν, φιλοσοφεῖν, ῥυομένους τὴν ὅλην φύσιν ἀκλινῆ καὶ ἀκέραιον δι' αἰῶνος (2). Τοσαῦτα οὖν καὶ τηλικαῦτα ἔργα τε καὶ ἐγχειρήματα ὑποστάσης ταύτης τῆς τέχνης

u. ii. c.

(1) Codex habet manifesto κρατῆρος pro κράσεως. De loci ergo lectione pro suo quisque libito statuat.

VI. Aliam viam ingressus est Aristoteles. Etsi autem hic multis subtilibusque quæstionibus semet implicat, tamen eius omnis tractatio et longa circumitio e finibus humanæ felicitatis non excedit, immo in hanc collineat eique adhæret. Ex eius enim sententia felicitas summa in usu virtutis consistit per omnem vitam, et in animæ actione ad virtutis normam præcipuis in rebus. Neque ut sciamus, inquit, quod æquum est, philosophamur, sed ut id ipsum pro viribus exequamur. Atque ab illo bonum tribuitur in animam, corpus, et externa: diciturque perfecta illa felicitas, quæ ex horum trium temperatura existit. Ac præclare quidem nobiscum agi arbitratur, si ea felicitas vel uni homini forte contigerit; maiorem tamen multoque perfectiorem eamdem esse dicit, si ea universæ civitati usuvenerit. Quare et rationem hæc docendi, civilem scientiam appellat: contenditque, felicitatem sine ipsa actione esse non posse: Deumque cuncta regentem eiusque comites scientias activam et politicam reapse philosophari, cum universam naturam perpetuo firmam incolumemque conservant. Tot igitur ac tanta opera et conatus cum hæc ars

(2) Quod attinet ad totam hanc Aristotelis doctrinam, operæ pretium erit conferre *Moralium magnorum* I. 3. 4. *Eudem.* II. 1. *Ad Nicomachum* I. 1. 2. 6. *De Republica* VII. 1. 8.

ἀνθρώπου χάριν καὶ ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας· οὔτε εἰδότες οὔτε μαθεῖν οἱ πολλοὶ προαιρούμενοι, τοὺς προδόμους αὐτῆς τεθαυμάκασι καὶ τὰ θριγγία καὶ τοὺς περιβόλους καὶ τὰ ἄλση καὶ τοὺς λειμῶνας· ὅτι δὲ κέκτηται καταλύσεις ἀλεξανέμους καὶ δυσαθεῖς ὑπὸ τῶν τύχης πνευμάτων, οὐκ ἀγαπῶσιν.

VII. Ἀλλ' οὐχ ὅγε θεοειδέστατος Αὐτοκράτωρ ἐν πολλῷ χρόνῳ φιλοσοφίαν εἰς τὰ πάτρια καὶ δημόσια προήγαγεν ἀγωνίσματα. (1) Καὶ ὥσπερ ἄγαλμα κεκτημένος τῆς ἀρχαίας τέχνης, ἀντὶ τοῦ μόνος ἀπολαύειν, εἰς τὸ κοινὸν ἐξενήνοχε. Καὶ εἴ τινα χρὴ καλεῖν κληρονόμον τῶν Πλάτωνος τοῦ θείου δογμάτων, οὐχ οὕτω Σπεύσιππον χρὴ καλεῖν ἢ Ξενοκράτην (2), ἀλλὰ τὸν γνώμῃ αὐτοῦ βεβαιώσαντα ἣν πάντων μάλιστα ἐκεῖνος ἐποιήσατο ἂν εἰς ἔργον ἐκβῆναι, καὶ
XVII. 214 A ἰδεῖν εἰς ταυτὸν συμπρέπουσαν δύναμιν πολιτικὴν καὶ φιλοσοφίαν, καὶ μὴ πορευομένας χωρὶς δὴ φρόνησιν καὶ ἐξουσίαν. Τοῦτο γὰρ οὐκ ἔτι προσδοκώμενον τὸ θέαμα ἐπέδειξε Βασιλεὺς τοῖς νῦν ἀνθρώποις, βραβεύουσαν τὰ δίκαια φιλοσοφίαν μετὰ τῆς μεγίστης δυνάμεως, καὶ τοὺς λόγους ἔμπνους ἐπιδεικνυμένην καὶ ἐνεργούς,

(1) Hac ipsa sententia exorditur Themistius Orationem XVII, quam habuit cum praefectus Urbis creatus est.

(2) *Speusippum* (inquit Cicero *Academ.* I. 4.) *sororis filium Plato*

sustineat hominis gratia et humanæ felicitatis; isti qui neque id sciunt, neque plerique discere volunt, atria quidem eius et pinnas et loricas et lucos et prata mirantur: eamdem autem habere habitacula a ventis tuta, et fortunæ impetu non movenda, haud æquo animo ferunt.

VII. Sed enim divinus Imperator philosophiam ad nativum et publicum exercitium producere non diu cunctatus est. Is enim tamquam oblectamento antiqua arte potitus, non solus ea frui voluit, sed in communem usum eamdem eduxit. Quod siquis Platonis dicendus est heres, non hoc nomen Speusippo aut Xenocrati tribuendum est, sed illi qui sententia sua eam artem corroboravit, quam ipsemet in primis ad opus pertraxit, quique curavit, ut vis politica et philosophia inter se conspirarent, neque separatim incederent sapientia et potestas. Hoc enim improvisum spectaculum ostendit Imperator iis qui nunc vivunt hominibus, philosophiam nempe ius moderantem cum virtute maxima, sermonesque exerentem vivos et

---

philosophiæ quasi heredem reliquit: duos autem præstantissimos studio atque doctrina, Xenocratem Chalcedonium et Aristotelem Stagiritem.

οὓς τέως ἐν τοῖς πράγμασιν ὑποτίθεται. Καὶ ὑμνήσουσιν οἱ ἐφεξῆς ἄνθρωποι τὸν Θεοδόσιον ἐπὶ τῇ κλήσει τῆς πρὸς τὰ κοινὰ
VIII. 115. C. φιλοσοφίας, ὡς τὸν Ἀδριανὸν, ὡς τὸν Μάρκον, ὡς τὸν Ἀντωνῖνον τοὺς προπάτορας ἑαυτοῦ καὶ πολίτας (1) καὶ ἀρχηγέτας· οὓς οὐκ ἠγάπησεν ἄχρι τῆς ἀλουργίδος κληρονομῆσαι, ἀλλὰ τὰς εἰκόνας αὐτῶν ἐπαναγαγὼν εἰς τὴν
V. 63. C. βασιλίδα διὰ μακροῦ χρόνου, καὶ φιλοσοφίαν ἑαυτῷ καθάπερ ἐκεῖνοι συμπαρεστήσατο.

VIII. Ταύτην οὐκ ἔσχε φιλοτιμήσασθαι τὴν
X. 130. B. XI. 145. B. XIII. 166. B. φιλοτιμίαν ὁ Κῦρος ὁ Πέρσης, οὐκ Ἀλέξανδρος ὁ μέγας· ἀλλὰ τὸν καθηγέτην Ἀριστοτέλην πολλῶν καὶ μεγάλων ἀξιώσας, καὶ τὰ Στάγειρα αὐτῷ συνοικήσας (2), ὅμως οὐκ ἔστη-
V. 63. D. VIII. 117. B. XIII. 173. C. σεν ὄγκῳ τηλικαύτης ἀρχῆς. Οὐδὲ τὸν Ἄρειον ὁ Σεβαστὸς (3), οὐδὲ τὸν Παναίτιον ὁ Σκηπίων (4), οὐδὲ τὸν Θράσυλλον Τιβέριος (5)· ἀλλὰ θεατὰς

---

(1) Hadrianum utique et Marcum ex Hispania originem generis trahere uti Theodosium, exploratum est. Sed Antonini Pii paternum certe genus Nemauso gallica urbe ductum dicitur a Capitolino in eius *Vita*. Themistius tamen non heic solum sed et in Oratione XIX. p. 229. C. dicit etiam Pium popularem Theodosii: quo loco haeret aqua Petavio adnotanti, qui quidem frustra suspicatur corruptum locum; namque is ab hac nova Oratione confirmatur. Vel igitur peccat Themistius, vel confugiendum est ad ius adoptionum, quo in patriam quoque adoptantis transire videntur adoptati. Sic Fronto Epistola 6. Libri 2. *ad Amicos* ait Aufidium Victorinum fieri municipem Cirtensem, quum ductà eius unicà filià in gentem Corneliam Frontonis Cirtensis transiret.

efficaces, quos interim et operibus exhibet. Igitur posteri Theodosiom qoi philosophiam ad communem vitam vocavit non seeos eelebrabuot; qnam Hadrianum, Marcum, et Antoninum maiores illius et popolares et antesignanos: qoorum is non fuit eontentus hereditatem porpnræ adire, sed et eorom imaginibus longo postliminio in regiam revocatis, philosophiam sibi ut illi eonsociavit.

VIII. Hoc ambitioso studio gloriari non posseot vel Cyrus Persa vel magnus Alexander: quorum postremos præceptorem Aristotelem multis magnisque donis affeetum et Stagirorum constrnctione honoratum; tamen ad tantæ digoitatis fastigium non evexit: oti neque Ariom Augostos, neqoe Panætinm Scipio, neque Thrasyllum Tiberius: sed eos

(2) Stagira in gratiam Aristotelis restaurata ab Alexandro ait heic Themistius cum Ammonio in *Aristotelis vita.* At Plutarchus in *Alexandro* edit. Londin. 1723. T. IV. p. 12. itemque Dio Chrysostomus Orat. II. *de regno* in fine 1. 2, narrant id factum a Philippo, a quo eadem Stagira excisa fuerant. Alteram hanc sententiam fortasse præ se fert etiam Themistius Or. XI. p. 145. B.

(3) Propter Arium, cuius philosophie et contubernio utebatur, parcere se Alexandrinis testatus est Augustus. V. Cassium Dionem Lib. LI. 16. et Themistium Or. VIII. p. 108. B. XIII. 173. C.

(4) Symmachus in Paneg *Gratiani* Cap. VII. ait: *Africanum illum terra marique victorem lectionis participe et laboris Panætius non reliquit.*

(5) Suetonius in *Tiberio* Cap. 14. ait: *Thrasyllum mathematicum ut sapientiæ professorem, contubernio admoverat* (Tiberius).

κέκτηνται μόνον τῶν οἰκείων ἀγωνισμάτων,
ἑλκῦσαι δὲ ἐπὶ τὸ στάδιον καὶ τὴν κονίστραν,
καί τοι σφόδρα ἂν βουληθέντες, οὐκ ἠδυ-
VII. 115. A. νήθησαν. Ἀλλ' οὐχ οἵ γε τοῦ βασιλέως πα-
τέρες καὶ ἀρχηγέται, ὧν τὰ μεγάλα ὀνόματα·
ἀλλὰ τὸν Ἀρειανὸν (1) καὶ τὸν Ρουστικὸν (2)
τῶν βιβλίων ἐξαναστήσαντες, οὐκ εἴασαν
VII. 84 C. ἄχρι τοῦ μέλανος καὶ τοῦ καλάμου φιλοσο-
φεῖν· οὐδὲ γράφειν μὲν ὑπὲρ ἀνδρείας, οἴκοι
δὲ καθῆσθαι· οὐδὲ συντάττειν μὲν ὑπὲρ νό-
μων, φεύγειν δὲ τὰ κοινὰ, ὑπὲρ ὧν οἱ νόμοι·
οὐδὲ κρίνειν μὲν τίς ἀρίστη τῶν πολιτειῶν,
πολιτείας δὲ ἐξίστασθαι πάσης. Τοιγαροῦν οὐκ
ἄχρι τοῦ βήματος μόνου προήγαγον (3) τοὺς
VI. 119. B. ἄνδρας, ἀλλὰ μέχρι τοῦ στρατηγίου. Καὶ διέ-
βαινον μὲν στρατηγοὶ Ρωμαίων Πύλας Κασ-
πίας, ἐξήλαυνον δὲ Αλανοὺς ἐξ Ἀρμενίας·
ἔταττον δὲ Ἴβηρσιν ὅρους καὶ Ἀλβανοῖς· ἐπὶ
τούτοις ἅπασι τὴν ἐπώνυμον τῶν ὑπάτων ἀρ-
χὴν ἐκαρποῦντο, καὶ τὴν πόλιν ἥρμοζον τὴν
μεγάλην (4), καὶ προήδρευον τῆς ἀρχαίας

(1) Praesidem Cappadociae, Hadriano imperante, dicit Arrianum Cassius Dio LXIX 15. eiusque terrore Albanos compressos. Consulatum eius memorat Photius Cod. 58 p. 54.

(2) De hoc Capitolinus in Marci Aurelii vita (edit. Paris. an. 1603. p. 33. C.): *Audivit (Marcus) praecipue Iunium Rusticum, quem et reveritus est et sectatus, qui domi militiaeque pollebat, stoicae disciplinae peritissimum, cum quo omnia communicavit publica privataque consilia: quem et consulem iterum designavit.*

(3) Cod. προηγαγε. Item inferius στρατ abrupto vocabulo pro στρατηγοί.

spectatores tantum habuerunt gestorum suorum; pertrahere autem in ipsum stadium et pulverem ne si vellent quidem potuerunt. Secus fecerunt Imperatoris nostri parentes et antesignani, quorum ingentia nomina fama concelebrat. Hi quippe Arianum et Rusticum a libris abstrahentes, non siverunt intra atramentum tantummodo et calamum philosophari: neque scribere de virili animo, et domi sedere, neque disserere de legibus, et publicas res vitare quarum causa conduntur leges: neque decernere quænam sit optima administratio, et ab omni re gerenda interim abstinere. Igitur non tantum ad suggestum homines promoverunt, sed etiam usque ad militare prætorium: qui Romanorum facti duces Portas Caspias perruperunt, Alanos ex Armenia pepulerunt, fines Iberis et Albanis constituerunt: præterea et dignitatem consulis ordinarii obtinuerunt, et magnæ Urbis præfecturam gesserunt, et senatûs

(4) Præfectus romanæ Urbis sine dubio intelligendus est Rusticus. Nam et ante hanc editam Themistii Orationem luculenta mentio extabat Rustici Urbis præfecti in Rescripto divorum Fratrum *Digest.* Lib. 49. Tit. 1. Leg. 1. § 3 et apud Epiphanium *Hæres.* 26. seu 46 et in Actis D. Iustini et Soc MM apud Bolland. T. I Iunii p 18-21. ubi et locus Epiphanii expenditur. Quod vero Corsinus *de Præfectis Urbis* ad annum Ch. 167. Rusticum M. Aurelii præceptorem a Rustico præfecto Urbis distinguendum censet, id mihi quidem nullo fere iure ab eo fieri videtur.

βουλῆς(1). Ηδεσαν γὰρ οὗτοι οἱ Αὐτοκράτορες,
VIII. 117. B-C. καθάπερ σῶμα τὴν ἀρχὴν, ἦν(2), ὅσῳπερ ἂν μεί-
ζων ᾖ καὶ γενναιοτέρα, τοσοῦτο μᾶλλον ἐκκα-
XVII. 118. A-B. θάρθαι προσήκει. Καὶ τοὺς πάλαι ῥωμαίους
ἐγνωκὼς οὕτω(3) φρονοῦντας, παρ' οἷς Κάτων ὁ
φιλολόγος ταμίας ἦν(4), καὶ Βροῦτος ἐστρατή-
γει, καὶ Φαβόνιος ἐδημάρχει(5), καὶ Βάρων τὴν
ἐξαπέλεκυν (6) ἦρχεν ἀρχὴν, καὶ Ρουϊτέλιος
ὑπάτευεν(7). Εῶ τὸν Πρίσκον καὶ τὸν Θρασέα(8)
καὶ τοὺς ἐκ τῆς αὐτῆς ἰδέας, ὡς ἐμπλήσωσί
X. 130. B. σε οἱ συγγραφεῖς εἰ προέλοιο. Οὐδὲ γὰρ αὐτὸς
XIII. 166. B. ὁ Μάρκος ἄλλό τι ἦν, ἢ φιλόσοφος ἐν ἀλουρ-
γίδι· οὐδὲ ὁ Αδριανὸς, οὐδὲ ὁ Αντωνῖνος,
οὐδέ γε ὁ νῦν Θεοδόσιος.

IX. Αλλ' εἰ μὲν τὴν ζώνην καὶ τὴν χλαμύδα αὐτοῦ ἐπισκοποίης, μετὰ πολλῶν βασιλέων αὐτὸν ἀριθμήσεις· εἰ δὲ εἰς τὴν ψυχὴν ἐκκύψειας καὶ τὴν γνώμην, μετὰ τῆς ἐκείνης τριάδος. Εν

---

(1) Ad Arrianum senatûs fortasse principem scribit Plinius Epist. 22. Lib. 2. Verum alius et paulo iunior videtur fuisse philosophus Nicomediensis, de quo in hac Oratione sermo est.

(2) Videbatur supplendum ἦν.

(3) Videbatur item supplendum οὕτω.

(4) De Catonis maioris quaestura vide Nepotem in illius vita cap. 1.

(5) Favonium tribunum pl. videsis apud Pighium ad annum U. C. 698. Catonis aemulus dicitur a Svetonio Favonius in *Octav.* 13. qui quum post bellum Philippense produceretur catenatus, Octavianum victorem convicio proscidit. Favonii mentio etiam in Epist. Coelii inter Tullianas *ad Famil* VIII 9. ad quem locum consule praeclaram P. Manutii notam de Favonio. Vide et Sallust. *de Rep. ord.* Orat. II. 55. Val. Max VI. 2. 7.

principes fuerunt. Ii quippe Imperatores noverant, imperium veluti corpus esse, quod quo maius nobiliusque est, eo magis oportet expoliri. Atque hanc stetisse sententiam antiquis item Romanis probe nosti: nempe eruditum Catonem quæstorem fuisse, Brutum imperatorem, Favonium tribunum plebis, Varronem præturam gessisse, Rutilium consulatum. Mitto Priscum et Thraseam et alios eiusmodi: te enim explebunt Historici, si iis mentem advertes. Neque enim ipse Marcus aliud erat nisi philosophus purpuratus: ita et Hadrianus, et Antoninus, et nunc Theodosius.

IX. Atqui si huius cingulum et chlamydem spectes, inter alios reges eum connumerabis; sin animum inspicias et mentem, tribus nuper dictis adiunges. Collocandus

(6) De M. Terentii Varronis prætura urbana videsis Pighium ad an. U. C. 695. de provinciali ad an. 696. Et quidem vox ἑξαπέλεκυς præturæ magis provinciali convenit. In Urbe enim ne consulibus quidem, iam inde a Valerio Poplicola, secures præferebantur. Vide Dion. Halic. v. 19.

(7) Hic est summus ille vir P. Rutilius Rufus qui consulatum gessit cum C. Manilio anno U. C. DCXLIX. et a romanis scriptoribus magnopere commendatur. Is a Tullio in *Bruto* XXX. dicitur *doctus vir et græcis litteris eruditus, Panætii auditor, prope perfectus in Stoicis.*

(8) Thrasea Pætus philosophus stoicus et vir egregius celebratur apud Tacitum Annal. XIV XV. XVI. Extinctus est sub Nerone, dato mortis arbitrio XVI. 33. Priscus Helvidius huius gener, virtute par, pulsus est Italia a Nerone. V. Tacit. Hist. IV. 5.

γὰρ τοῖς ὁμοίως φρονοῦσι τακτέος, οὐκ ἐν τοῖς ὁμοίως ἠμφιεσμένοις. Καὶ οὗτος οὖν μόνος ἤρκει σοι ὁ Βασιλεὺς ζῆλον ἀρετῆς προκαλέσασθαι οὐκ ἀργῆς οὐδὲ ἀπράκτου οὐδὲ σημαινόμενα καὶ προτάσεις ἀνελιττούσης, ἀλλ' ἔργα ὁσημέραι μετὰ τῶν τῆς Ακαδημίας παραγγελμάτων. Εἶτα λέγεις ὅτι κατέβην ἐκ φιλονεικίας τὴν ἀρχὴν ὑποστὰς τῆς Καλλιπόλεως (1); Εἰ μὲν ἔξω τὶ τῶν ἐκείνης ἔπραξα παραγγελμάτων, κατέβην· εἰ δὲ πανταχόθεν τοὺς ἐκεῖθεν ἐτήρησα νόμους, οὐ κατέβην, ὦ φίλος, ἀλλὰ κατὰ χώραν ἀναβέβηκα.

X. Οὐδὲ γὰρ Σωκράτης ἐκεῖνος ἐκ φιλοσοφίας κατέβη πρυτανεύσας Ἀθήνησιν (2)· ἀνέσχε
XVII. 213. B. γὰρ τοῖς (3) λ· οὐδὲ ὁ πάγκαλος Ξενοφῶν στρατηγήσας τῶν μυρίων ἐκ φιλοσοφίας κατέβη· ἔσωσε γὰρ τοὺς Ελληνας ἐκ τῶν ἐσχάτων κινδύνων. Οὐδὲ Παρμενίδης κατέβη νομοθετῶν Ιταλιώταις· ἐνέπλησε γὰρ εὐνομίας τὴν μεγάλην καλουμένην Ελλάδα (4). Καίτοι

(1) Constantinopolim dicit *Callipolin*, id est *pulchram urbem*, constanter Themistius, bis quidem in hac Oratione, tum in Orat. III. p. 41 bis A–D et p. 44. item bis B. V. 70 C. VI. 83 B. XI. 151. B XIV. 181. D. XXI. 248 A XXXI. 354. D. Et quidem eius urbis pulchritudinem, Theodosio imperante, describit Themistius Orat. XVIII. p. 222–223. Tum eamdem sub Iuliano Himerius Orat. VII.

(2) Socratem fuisse prytanin cum tribus Antiochidis ait Plato in *Apolog. Socratis* (edit. Francofurt. an. 1602 p. 23.) quo in loco et eius constantia adversus XXX. Tyrannos narratur, de qua vide etiam Laertium Lib. II Segm. 34.

est enim cum æque sapientibus, non cum æque indoctis. Itaque tanti Imperatoris tibi exemplum sufficiat, quò virtuti studeas non ignavæ et otiosæ vel quæ obsignatas quæstiones et propositiones explicet, sed ei quæ opera quotidiana secundum Academiæ præcepta exerat. Iamne dices, præfecturâ receptâ Callipolis, me de mentis proposito decessisse? Siquid feci præter Academiæ præscripta, sententiam immutavi; sin cunctis eius legibus parui, non e fastigio me demisi, o bone, sed per planum incessi.

X. Neque enim philosophiam deseruit Socrates cum prytanin egit Athenis: inhibuit enim triginta Tyrannos. Neque rursus nobilis Xenophon philosophiam dimisit cum decem millium dux fuit: ab extremis enim periculis Græcos servavit. Neque item Parmenides cum leges condidit Italis: bonis enim institutionibus magnam Græciam implevit. Nunc

(3) Ita Cod. τοῖς. Malim scribere τοὺς.

(4) Parmenides Eleæ seu Veliæ, quæ fuit Lucaniæ urbs, ortus, et inter Eleaticæ sectæ doctores satis celebris, floruit, teste Laertio, circa Olympiadem LXIX. id est quingentis circiter ante Ch. annis. Iamvero leges ab eo scriptas civibus quidem suis dixerant Laertius ex Speusippo et Plutarchus contra Colotem (edit. Paris. an. 1624. T. 2. p. 1126.) qui addit, cives Eleates quotannis coactos a magistratibus iurare in Parmenidis leges. Nunc Themistius leges Parmenidis ad universam magnam Græciam pertinuisse testis est.

νῦν εἴ τι χρηστὸν τῆς ἐμῆς αρχῆς, οὐκ ἐμὸν, ἀλλ' ἐκμέμακται ἐκ τοῦ παραδείγματος.
XVII. 214. D. 216. A. Εἰ κέρδους κρείττων ἐγενόμην, ἐζήλωσα τὸν ὁσημέραι πλουτοδοῦντα. Εἰ τὸν θυμὸν ἐχαλίνουν, πρὸς τὸν χειροτονήσαντα ἀφεώρων. Εἰ προὔστην ὀρφανῶν, τὸν κοινὸν ἐμιμούμην πατέρα.
XVIII. 224. A. Εἰ τὸ σιτηρέσιον οὐκ εἴων τὸ πολιτικὸν κακουργεῖσθαι, καὶ τοῦτο ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἠρυόμην πηγῆς (1). Εἰ τὰς δίκας ἐδίκαζον κατὰ νόμους, πρὸς τὸν ἔμψυχον ἔβλεπον νόμον. Τοιγαροῦν πρὸς τοῦτον τὸν ζῆλον συντεταμένος
XXXI. 354. B. καλῶ δὲ ἀδράστειαν ἐπὶ τῷ μέλλοντι λόγῳ, καὶ τὴν ὑμετέραν μαρτύρομαι ψῆφον.

XI. Οὐκ ἀτιμοτέρους ἀπέφηνα μῆνας πολλῶν ἐνιαυτῶν (2), οὐδὲ κατέλιπον τοὺς ἀρχομένους βαρυνομένους τὴν ἐμὴν ἀρχὴν, ἀλλὰ διψῶντας. Χρόνος γὰρ, ὑπηκόων εὔνοιαν οὐ ποιεῖ, ἀλλὰ προμήθεια καὶ φιλοπονία, καὶ τὸ μηδὲν τοῦ κοινῇ λυσιτελοῦντος προύργου ποιεῖσθαι; μὴ φιλοδοξίαν, μὴ δυναστείαν, μὴ τὸ πρὸς ἀπήχθειαν καὶ τὸ πρὸς χάριν. Ο τούτους φυλάττων τοὺς θεσμοὺς οὐ δεῖται πλήθους ἐτῶν, ἀλλὰ καὶ δρρωδεῖ. Χαλεπὸν γὰρ ἀνθρώπῳ τὸ καλὸν ἀκέραιον ἐπὶ πολὺ

(1) De congiariis atque annona Cpolitanae urbi a Theodosio liberaliter suppeditatis, praeter Themistium in Orat. XVIII. p. 222, vide etiam Cod. Theod. Lib. 14. Tit. 17. Leg. 14.

(2) Themistius iniit urbis Cpolitanae praefecturam anno post Ch. natum 384. circa Kal. Septembres, uti recte adnotavit Harduinus ad

autem siquid boni magistratui meo inest, non meum id est, sed ab exemplari expressum. Nam si lucro abstinui, æmulatus sum eum qui quotidie alios ditat. Si iram cohibui, ad eum qui me elegit respexi. Si pupillorum tutelam gessi, communem parentem imitatus sum. Si civilem annonam non sivi damno adfici, hoc item ab eodem fonte hausi. Si ius ex legum præscripto reddidi, ad vivam legem spectavi. Ergo adversus æmulos meos satis comparatus, eorum ad quæ dicenda nunc adgredior invidiam deprecor, et sententiam vestram contestor.

XI. Non minus mihi honorifici fuerunt aliquot menses multis annis: neque reliqui subditos meos gravem incusantes meam dominationem, sed discupientes. Neque enim temporis diuturnitate tibi benevolentiam subditorum comparabis, sed providentia et sedulitate: item si nihil præferas communi utilitati, non vanam gloriæ speciem non dominandi cupiditatem: si nihil odii, nihil gratiæ causa facias. Qui hisce regulis utitur, multorum annorum non indiget, immo et hoc spatium pertimescit. Difficile enim est homini honestam

---

Orat. XVII., adeoque nonnisi paucorum mensium magistratum gessit. Porro hoc ipso anno 384. vertente Q. etiam Aur. Symmachus romanæ Urbis præfecturam suscepit (V Corsinum *de Præfec. Urbis*). Quare duo principes oratores duabus principibus urbibus eodem tempore præfuerunt.

διασώσασθαι· πρὸς δὲ ἀρετῆς ἐπίδειξιν ἀποχρῶσι καὶ μῆνες ὀλίγοι καὶ ἡμέρα. Οὐδὲ γὰρ ἄλλης τέχνης οὐδεμιᾶς τὸ πλῆθος τῶν ἔργων ἐπιζητοῦμεν, ἀλλὰ τὸ κάλλος καὶ τὴν ἀκρίβειαν. Καὶ τὸν Φειδίαν τεθαύμακα ἐπὶ τῷ Διὶ τῷ Πισέος (1)· καὶ τὸν Πολύγνωτον ἐπὶ τῇ λέσχῃ (2)· καὶ τὸν Μύρωνα ἐφ' ἑνὶ βοϊδίῳ (3). Πόσῳ πλείω τὰ Πάσωνος ἔργα, τῶν Ζεύξιδος ἢ τῶν Απελλοῦ; Τίς (4) οὖν οὐ προτιμᾷ πινάκιον ἓν ἐκείνοιν τοῖν ἀνδροῖν ἢ πᾶσαν ὁμοῦ τὴν Πάσωνος τέχνην (5);

XII. Εἰ δέ σοι λίαν ὁ χρόνος δοκεῖ σεμνόν τι εἶναι καὶ περισπούδαστον, ὑπάρχει σοι καὶ χρόνῳ σεμνύνεσθαι ὅσον πεπολίτευμαι τῇ
XXIII. 298. B. XXXI. 352. C.D. Καλλιπόλει. Οὐδὲ γὰρ ἐξ ἀρχῆς νέος ὢν τὴν ἐν ταῖς γωνίαις φιλοσοφίαν εἱλόμην, ἀλλ' ἐκ παίδων εἰς ἐφήβους, καὶ ἐξ ἐφήβων εἰς ἄνδρας, καὶ ἐξ ἀνδρῶν εἰς τουτὶ τὸ γῆρας τῇ τῆς
XVII. 213. D 214. A. πόλεως εὐνοίᾳ συνδιελήλακα. Καὶ οὐκ ἀνίπτοις χερσὶ τὸ τοῦ λόγου, τῶν ἡνίων αὐτῆς ἐλαβόμην· ἀλλ' ἀρχαίαν μελέτην καὶ συνεχῆ ταύτην ἐξετέλουν, καὶ ἀτρέμας ἐκ τῶν προπόδων τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς ἐπὶ τὴν κορυφὴν ἀνελήλυθα.

(1) Iupiter Pisaeus dictus etiam Olympius. Vide Plinium Hist. Lib. XXXIV. Sect. 19 Themistius Or. XVI. p. 202 B scribit Πισσαίῳ, et hic Πισέως

(2) De hac Polygnoti Pictura ita Lucianus *Imag.* cap. 7. Ὁ Πολύγνωτος ὀφρύων τὸ ἐπιπρεπὲς καὶ παρειῶν τὸ ἐνερευθὲς οἷαν τὴν Κάσανδραν ἐν τῇ λέσχῃ ἐποίησε τοῖς Δελφοῖς.

famam diu intactam tueri: ad virtutis autem significationem pauci menses sufficiunt, immo una dies. Neque enim vel in aliis artibus multitudinem operum sed pulchritudinem ac diligentiam exquirimus. Phidiam ob Iovem Pisæum miror, Polygnotum ob exhedram, Myronem ob buculam. Pasonis opera quam numero excedunt Zeuxidis Apellisque labores! Quis tamen non pluris facit unam horum tabellam quam universam Pasonis artem?

XII. Quod si tibi tempus valde ponderandum videtur plurimique faciendum, licet etiam gloriari ob prolixum temporis spatium quo Callipoli publice versatus sum. Neque enim vel olim adolescens solitariam philosophiam elegi, sed ex puero in ephebos, ex his in viros, e quibus in hanc senectam cum civitatis benevolentia deveni. Neque imparatus ab eloquentia habenas urbis corripui, sed antiquam perpetuamque exercitationem usu perfeci, atque a scabello civilis virtutis pedetemptim ad fastigium ascendi.

Polygnotus superciliorum decorem et ruborem suffusum genis (det), *qualem Cassandram in exhedra Delphis fecit.*

(3) *Myronem*, inquit Plinius Lib. XXXIV. Sect. 19. *bucula maxime nobilitatus*. Id Myronis opus poetæ græci et latini passim celebrarunt.

(4) Cod. τό.

(5) Pasonis seu Pausonis picturis anteponit Polygnotea etiam Aristoteles *Politic.* VIII. 5. *Poetic.* 2.

XIII. Ἐξ ἐκείνου τῆς προστασίας ταύτης ἡπτόμην, ἐξ ὅτου με πρεσβεύειν εἰς τὴν ἀοίδιμον Ῥώμην ἐχειροτονεῖτε, καὶ πρὸς τὸν παῖδα ἐστέλλετε τὸν Κωνσταντίνου (1). Ἐξ ἐκείνου προεκηδόμην τοῦ δήμου, ἐξ ὅτου τὸ σιτηρέσιον ἐπανήγαγον. Ἐξ ἐκείνου τῆς γερουσίας προὐνόουν, ἐξ ὅτου τὸν κατάλογον τῶν ὁμογενῶν (2) ἀντὶ μόλις τριακοσίων ἐπλήρουν ἐις δισχιλίους· ἐφ' ὧν δύο μὲν αἵ τε χαλκαὶ παρὰ δυοῖν Αὐτοκρατόρων εἰκόνες (3), τιμαὶ δὲ ἐν γράμμασι
XVII. 213. C. διωλύγιαι (4), παρακλήσεις δὲ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ταύτην οὐχ ἅπαξ ουδὲ δὶς, ἀλλὰ πολλάκις. Καὶ προστίθει τούτοις ἅπασιν ὅπως καὶ ὁπότε ἐστὶ· μή τε επιλιπαρήσαντος, μή τε ἐπ' ἄλ-
XXXI. 353. D. λῳ τῳ, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς λόγοις. Καὶ ἡνίκα ὁ πρίων οὐκ ἦν ἀμητὸς (5), καὶ παρὰ ἀνδρὸς ἥκιστα εὐμαροῦς, ὃς ἐπιστέλλων πρὸς τὴν

(1) Reapse tertia Themistii Oratio scripta fuit legationis causa ad Constantium.

(2) Themistium praefuisse senatui Cpolitano constabat hactenus ex Orat. XXXI. Jam apparet praefuisse etiam annonae et censui. Porro ut bene intelligamus vocabulum ὁμογενῶν videtur respiciendum ad Suidam voc. ὁμόγνια et γεννῆται. Nam γένη vocabantur subdivisiones curiarum in graecis urbibus.

(3) Statuam aeream a Constantio imp. donari meruit Themistius ob Panegyricum ei dictum. Vide Orat. IV. p. 54. B. Sed et altera item aerea statua honoratum constat ex Oratt. XVII. p. 214. B. XXXI. 353. B. Confer et Or. XI. p. 146. B. In hac autem, quae nunc editur, Oratione dicit Themistius se a duobus Impp. duas alias statuas consecutum. Quoniam igitur priorem a Constantio retulit, superest quaerendum quisnam imperator alteram ei decreverit. Jam et carmen unum ex his statuis fuisse additum testis est Libanius Epist. 64. Edit. Amstel. an. 1738.

XIII. Ex eo tempore hanc dignitatem cœpi veluti exercere, quo me legatum ad illustrem Romam destinavistis, et ad Constantini filium misistis. Ex eo item tempore curam populi in me recepi, quo publicum frumentum advexi. Ex eo denique tempore senatûs commodis et regimini consulere exorsus sum, quo congenerûm album a trecentis ad bis mille explevi. Quamobrem et duas æreas merui a duobus Imperatoribus statuas, et honores rescriptorum eximios, invitationes autem ad hanc dignitatem non semel neque iterum sed sæpenumero. Adde vero his omnibus, qualecumque id demum est, mihi hæc contigisse neque flagitanti, neque ob aliud meritum, quam eruditionis: et quidem cum serra non erat messis, et ab homine minime indulgente, qui ad Senatum scribens id ipsum

(4) Intellige primum duas Constantii Imp. Epistolas ad Senatum, alteram prolixam in Ed Themistii (p. 18 et seqq.) alteram breviorem in Cod Th. Lib 6. Tit 4 Leg 12 qua in utraque Themistius ad obtinendos honores amplissime commendatur. Sed et Iuliani extat longissima ad Themistium Epistola qua nimirum Themistiano cuidam scripto respondetur, quod Indidem constat, huic quam nunc edimus Orationi multo fuisse simillimum. Themistius scriptum aliud de se Iuliani memorat Or. XXXI p. 354. D. Codicillis denique se a quodam Imperatore donatum confirmat Themistius Or. nuper citata p. 353 A.

(5) Locus mihi certe obscurus: nisi forte est adagium, quod pro suo quisque ingenio lectores intelligant. Ceterum τρίων ab Hesychio explicatur etiam ἀγοράζων, ex quo rursus, siquis potest, commodiorem sensum procudat.

γερουσίαν, αὐτὸ τοῦτο διαῤῥήδην ὁμολογεῖ, μέρος μέν τι συμπεῖσαι μόλις, τὸ σύμπαν δὲ μὴ παιδευθῆναι. Καὶ ὅτι μηδὲν προσείληφα τοσοῦτον, ὅσον προστέθεικα. σεμνότερον ἀποφήνας τοὔνομα τῆς ἀρχῆς τῇ κοινωνίᾳ.

XIV. Καὶ εἰ μέν τις ἔροιτο τὴν αἰτίαν, δι' ἣν τότε μὲν ἀπώκνησα (1), νῦν δὲ οὐκ ἔτι, ἐρῶ μηδὲν ὑποστειλάμενος μή τε ἐνδοιάσας.

(1) Themistium praefectum fuisse urbi Cpolitanae, Theodosio imperante, potest invicte ex hac Oratione, tum etiam ex XVII.ª et loco etiam XVIII.ª p. 204. A. Sed quoniam nonnulli Veteres Themistium sub Iuliano, immo etiam sub Valentiniano et Valente impp. praefecturam gessisse innuerunt; hinc Petavius in notis ad Or. XVIII. p. 488. saepius eo magistratu insignitum Themistium suspicatus est; Harduinus autem in Indice chronologico diserte statuit ter eum fuisse Urbi Cpolitanae praefectum, nempe anno CCCLXII. sub Iuliano, iterum anno CCCLXVIII. sub Valentiniano et Valente, denique anno CCCLXXXIV. sub Theodosio. Et praefecturam quidem saltem sub Iuliano administratam esse a Themistio recentiores passim scriptores sibi persuaserunt, quos inter paene novissimus cl. Wernsdorfius ad Himerii Orationem VII. cap. 15. et 16. rem sibi confecisse visus est. Ea porro opinio manavit ab inscriptione graeci epigrammatis (quod nos in calce Orationis exhibebimus) qualem dedit eam Aldus in editione Themistii, Θεμιστίου στίχοι εἰς ἑαυτὸν ὅτε ὕπαρχον αὐτὸν ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ἰουλιανός; Ad quam inscriptionem vel respexit Suidas cum idem in Lexico adfirmavit, vel viceversa ad Suidam auctor inscriptionis. Sed enim mox inscriptionis et Suidae auctoritas satis infirmatur e contrario eius epigrammatis titulo, uti est in Planudea Lib. 0. cap. 30. ep. 7. quicum congruunt codices duo Anthologiae Ambrosiani part. sup. A. 114. et 161. Παλλαδᾶ εἰς Θεμίστιον τὸν φιλόσοφον γενόμενον ὕπαρχον Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Οὐάλεντος. Cui titulo innititur etiam opinio de Themistii praefectura sub Valentiniano et Valente impp. Mihi iam ferme exploratum est, Themistium numquam, nisi sub Theodosio,

diserte fassus est, mihi videlicet ut partem aliquam dignitatis admitterem, ægre persuasisse; ut totam vero subirem, prorsus animum non flexisse: præterea me numquam tantum accepisse, quantum adiecerim, quo pacto huius magistratus nomen augustius reddidi, cum me eligi passus sum.

XIV. Quod siquis me roget, cur tunc quidem abnuerim, nunc vero non item, dicam hercle nihil reticens aut ambigens.

---

in præfecturæ dignitate fuisse constitutum. Nam 1.° hoc Orationis loco, in quo de Iuliano plane sermo esse videtur, ait Themistius se quidem olim ad id munus sæpe invitatum, verum tunc recusasse quod nunc recepit. 2.° Tota hac Oratione et præterea XVII, quam Themistius de sua sub Theodosio præfectura conscripsit, unam dumtaxat commemorat præfecturam, quum tamen et alias nominandi, si eas gessisset, plurima esset occasio. 3.° Immo Themistius in Orationis XVII exordio prorsus negare videtur, se ante Theodosii imperium fuisse præfectum. Ait enim ab hoc Principe philosophiam tandem aliquando ad reip. administrationem esse revocatum, atque a prioribus impp. ob eloquentiam tantummodo honoratum, ad actuosa vero munera invitatum sæpe quidem sed vocatum, itaque unice legationibus obeundis operam dedisse. Quo ex loco iure olim conclusit Tillemontius (Hist. des Emp. Paris. 1720. T. 5. p. 770.) Themistium nonnisi sub Theodosio præfectura functum esse. 4.° Denique Iulianus post imperium initum (quod brevissimo tempore tenuit) in Epistola sua ad Themistium (edit. Iuliani Petaviana Lips. 1696. T. 1. p. 266) negat diserte Themistium eo tempore ulli urbi præesse. Itaque et Suidas et qui epigrammati titulum inscripsit (aut horum alteruter) visis fortasse litteris aliquibus Iuliani aut etiam Valentis quæ Themistio eam dignitatem offerebant, eam designatam pro conlata habuerunt. Porro ex hactenus dictis argumenta etiam Wernsdorfii licet per se ingeniosa et probabilia, satis everti videntur; præsertim quum vocabulum κυβερνήτην in loco Himerii hiante ipse Wernsdorfius suppleat, et quidem ex genere coniecturali plane incerto nec temere obtrudendo. Confer eius præfationem p. XXI-XXII.

Αἰδοῖος μὲν ἐμοὶ ἐκεῖνος ὁ Αὐτοκράτωρ (1) καὶ πάσης ἄξιος μνήμης εὐφήμου. Οὔτε γὰρ σμικρὸν οὔτε μέγα ἐλλέλοιπεν οὔτε τῶν ὕψου φιλοσοφίαν αἱρόντων, ἀλλὰ καὶ σύνεδρον πολλάκις ἐποιήσατο ἐν τῷ τριβωνίῳ καὶ συντράπεζον καὶ συνοδειπόρον καὶ πρᾴως ἤνεγκε νουθετοῦντα καὶ καθαπτόμενον οὐκ ἐβαρύνθη· ὡς τἀμὰ ἴδια μόνον, ἀλλὰ καὶ στεγανὸς καὶ σταθερὸς, καὶ τοῦ καθέκαστον κοινῇ κεχαρισμένου τὸ συμφέρον προσεξετάζων. Πολλὰ δὲ οἱ καιροὶ τῶν ἀνθρωπίνων ποιοῦσιν ἑτέρως ἢ ὡς πέπρακται νομισθῆναι. Ἀλλὰ πρὸς τὸ γαληνὸν τοῦτο καὶ πρᾷον καὶ πρὸς τὴν ἐπικεχυμένην πειθὼ τίς οὕτως ἀδάμαντος στερεώτερος, ὥστε ἀντισχεῖν; καὶ μὴ νομίσαι φιλοσοφίαν αὐτὴν
XVIII. 224. B προκαθημένην προτείνειν τὰς δέλτους; Παρ᾽ αὐτῆς ἐδεξάμην τῆς χειρὸς τὰς πινακίδας, παρ᾽ ἧς οὐ κεκύρωται ἡ μέλαινα ψῆφος (2) παρ᾽ ἧς ὁσημέραι ἐκρoιτῶσιν ἀγαθῶν πηγαί, κακῶν ἐπισχέσεις.

(1) Iulianum intelligendum puto, cuius eximium philosophandi studium testatur Mamertinus in suo Paneg. cap. 23 et ipse Iulianus in Epist. ad Themistium. De Iuliani comitate vide item Mamertinum capp. 12 et 26. Emendari se, quum deviaret a fruge bona, permisisse Iulianum ait Ammianus Marcellinus XXV. 4. qui tamen ibidem nedum taciturnum aut arcanum, dicit eum linguae fusioris et

Venerandus mihi quidem ille est Imperator semperque perhonorifica memoria colendus. Neque enim eorum cuiquam inferior fuit, qui philosophiam magnopere extulerunt, sed et in consessum me assumpsit cum pallio, et convivam et itineris comitem esse voluit, et moderate tulit monentem, et erga reprehendentem haud gravate se habuit. Et quidem mihi uni tantum detulit, ut, taciturnus alioqui et propositi tenax, tamen in singulis pæne rebus quid reipublicæ commodum foret sciscitaretur. Multa vero et rerum humanarum vices aliter efficiunt, atque videbatur existimandum. Sane adversus hanc comitatem et humanitatem atque effusam suadendi vim, quis adeo adamante durior esset, qui obsisteret, neque arbitraretur ab ipsa philosophia coram sedente sibi muneris diplomata exhiberi? Ab ea igitur manu rescriptum accepi, quæ numquam nigrum calculum præbet, a qua quotidie honorum fontes manant et malorum cohibitiones.

---

admodum raro silentio. Porro Themistius se imperatoribus assedisse memorat etiam Or. XVII. p. 214. B. XXXI. 353. A. Convivam eumdem adhibitum imperatoriæ mensæ ait Libanius Epist. 64.

(a) Themistius Or XV. p. 190. B. ait a Theodosio tertium iam annum imperante nondum prolatam capitalem sententiam. Idem adfirmare videtur Themistius in hac Oratione quam certe non ante sextum Theodosii imperantis annum conscripsit.

VI. 72. D. VII. 59. A. VIII. 103. A. 110. C. XVIII. 229. A. XV. Καλῶς Πλάτων οὐκ ἐκοινώνει Διονυσίῳ (1)· κατεδουλοῦτο γὰρ Σικελίαν. Καλῶς ἔφευγε Πεισίστρατον Σόλων (2)· ἀφῄρεῖτο γὰρ τὴν ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν. Καλῶς Νέρωνα ἀπετρέπετο Μουσώνιος κιθαρῳδοῦντα (3). Καλῶς Δομετιανὸν ἐξέκλινε Δημήτριος μελαγχολοῦντα (4). Εγὼ δὲ τίνα ἂν ἔσχον ἀπολογίαν πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας, εἰ μὴ ὑπήκουσα; Οτι χαλεπὸς ἦν ὁ καλῶν; ἀλλ' ὅτι αὐθάδης; ἀλλ' ὅτι δυσμεταχείριστος λόγῳ; ἀλλ' ὅτι δυσήνιος νουθεσίαις; ἀλλ' ὅτι ἐξωθῶν παρρησίαν; Η ταῦτα μὲν οὐχὶ· ὅτι δὲ κακοήθης; ὅτι βάσκανος; ὅτι χρηματιστής; Αλλὰ τί πρὸς θεῶν;

XVII. 224. C. D. XVI. Πῶς δ' ἂν ἔτι τῆς ἀχρηστίας τῶν φιλοσόφων ἐκελεύομεν αἰτιᾶσθαι τοὺς μὴ χρωμένους, εἰ καλούμενος εἰς προστασίαν τῆς θρεψαμένης με πόλεως (5) ὑπὸ ἀνδρὸς θεῖον ἔρωτα ἐρασθέντος φιλοσοφίας, μὴ συνεξώρμησα; Εγώ σοι Πλάτωνα παρέξομαι μαρτυροῦντα, ὅτι τοῖς ἐκείνου νόμοις ἀκολουθῶν εἶξα τῷ Βασιλεῖ. Ον γὰρ ἐν τοῖς συγγράμμασι αἰτεῖ βασιλέα παρὰ τῶν θεῶν τοῖς ἀνθρώποις

(1) Platonis iurgium cum Dionysio seniore videsis apud Laertium Lib. III. Segm. 18.

(2) Quam praeclare Solon Pisistrati tyrannidi adversatus sit narrat Laertius Lib. I. Segm. 49. et seqq.

(3) De Musonio philosopho stoico Tacitus Hist. III. 81. Hunc a Nerone relegatum in insulam narrat Philostratus in *Vita Apollonii* VII. 16.

XV. Recte Platoni non conveniebat cum Dionysio, qui Siciliam opprimebat. Recte Solon abhorrebat a Pisistrato, qui cives libertate spoliabat. Recte Neronem citharœdum aversabatur Musonius. Recte Domitianum furiosum vitabat Demetrius. Ast ego qua defensione adversus vituperantes uterer, nisi paruissem? An quod asper esset is qui invitabat? quod ferox, quod impervius sermoni, quod monitis immotus, quod libertatem dicendi non ferens? Quod si minus hæc, certe quod maligno ingenio, quod invidus, quod avarus? Sed quod horum vitiorum per Deos in illo est?

XVI. Iam quomodo inutilitatis insimulandos censerem eos philosophos, qui rempublicam non attingunt, si vocatus ad regimen urbis nutricis meæ a viro qui miris amoribus philosophiam prosequitur, non adcurrissem? Ego tibi Platonem testem sistam, quod eius legibus obtemperans morigerum Imperatori memet exhibui. Quem enim ille in suis scriptis postulat a Diis regem generi hominum,

(4) Hic videtur Demetrius ille cynicus a Vespasiano in insulas relegatus, teste Suetonio *Vesp.* 13

(5) Etiam in Orat. XVII. p. 214. C. ait Themistius se educatum Cpoli.

νέον, εὐμαθῆ, μεγαλοπρεπῆ, μεγαλόφρονα (1)· καὶ εἰ μὴ τοὔνομα λέγει, τοῦτον φησὶ, καὶ τοῦτον εὔχεται ἐπιφανῆναι· οὐ γὰρ ἄλλου οἰκειότερα τὰ γνωρίσματα. Εἶτα ὃν μὲν εὔχεται οὗτος ἐστὶ, τυχὼν δὲ τῆς εὐχῆς οὐκ ἂν ἥρπασε τὴν κοινωνίαν; Καὶ πῶς οὐκ ἀλλότριον Πλάτωνος, ὃν λίαν ζητεῖ, φανέντα μὴ χρῆσθαι; Ἐπὶ τίνος ἂν μᾶλλον τοὺς νόμους οὓς ἔγραψεν ἐβεβαιώσατο; Ἐπὶ τίνος ἂν ἐκφανέστερον ἄριστα
III. 47. B. XVI. 203. A. ἔδειξεν εἰρημένον τὸ, πειθοῖ μᾶλλον ἢ φόβῳ χρηστέον ἐπὶ τῆς μεγίστης ἀρχῆς; καὶ τὸν σίδηρον ὡς ἥκιστα παραληπτέον; Ταῦτα μέν τοι ὁρῶμεν ὁσημέραι καὶ ἀκούομεν. Οὐκ οἰμωγὴ ἐξελήλαται τῶν ἀρχείων; οἱ δήμιοι δὲ, ὄνομα φροῦδον. Τὸ δὲ ἐπιδεικνῦναι καὶ φαίνειν καὶ προσαγγέλλειν, οὐ συνετὰ ῥήματα ἤδη.

XVII. Δέδοικε δὲ οὐδεὶς οὐ παλαμναῖον λογιστὴν, οὐκ ἀλιτήριον ἐκλογέα, οὐ τοὺς καταράτους πευθῆνας, οὐ τοὺς κακῶς βλέποντας ὀφθαλμούς. Διαθρυλλεῖ τε ἡμῶν τὰ ὦτα, ὁδὶ μὲν ἐπανῆκεν ἐκ τῆς φυγῆς, τόνδε τοῦ νόμου θανατοῦντος ἐξήρπασεν, ὁδὶ δὲ ἐκομί-
XV. 190. B. 192. D. XIX. 227. D. σατο τὰς οἰκίας, τῷ δὲ τροφὴν ἐτήσιον

(1) Platonis locum, quem hoc et Orat XVII. p. 215. B. Themistius ad Theodosium trahit, idem pari laudandi studio ductus recitaverat

iuvencm scilicet, docilem, splendidnm, excelsa mente præditom, hic, si nomeo taotum adiuogeret, Theodosins est quem ille optat exoriri: neque enim alius potiora indicia præfert. Quod si quem ille exoptat hic est, voti compos factus nonne sibi eius consuetndinem protinus vindicaret? Quomodo enim non abhorret a Platone, quem vehementer quærit, eo invento non uti? Sub qno videlicet rege leges a se conditas vehemeotius firmaret? Sub quo rege evidentius ostenderet, optime se monnisse, in summo imperio noo tam metum quam suasionem esse adhibendam, et gladium quam minime usurpandum? Atqoi hæc qootidie et spectamus oculis et aure percipimos. Nam luctus abest a prætoriis, et carnifices nomen inane sunt: tum vocabola delatio et accusatio et indicium notione omni iam prope carent.

XVII. Nemo iam veretur croentum quæstorem, vel sceleratnm exactorem, vel execrandos exploratores, vel deoique limos oculos. Rumor aotem ad aures nostras sæpe einsmodi accidit: hic ab exilio reversns est, ille snos lares recepit, alium Imperator legitima morte damnatum liberavit, alii annunm

---

alim de Constantio Orat. III. p. 46. A. et IV. 82. A. nec non de Valente Orat. VIII. pag. 105. B.

ἐχορήγησε, τῷ δε συνέδωκε (1) θυγατέρας, τῷ δὲ ξυνέτισε χρέος ἀναγκαῖον. Καὶ παρὰ μὲν Πέρσαις καὶ τοῖς πάλαι προὔκειτο δωρεὰ τῷ καινὴν ἡδονὴν ἐξευρόντι· βασιλικὰ δὲ προτιθήσεται ἆθλα τῷ καινὴν εὐεργεσίας ἀφορμὴν παρασ-
XVI. 212. C. XIX. 227. D. χομένῳ. Τί δ' ἂν καινότερον χρυσοῦ τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἐκ τῶν ταμείων ἐπανιόντος πρὸς τὸν ἀδίκως εἰσπεπραγμένον (2); Τοῦτο γὰρ οὐκ ἤνεγκε τὸ ἄκουσμα ὁ πολὺς αἰών. Ἀλλ' ἦν ἂν ὑπόστροφος ἡ ζημία τοῖς ἠδικημένοις. Τό δὲ καὶ τοῖς χρήσασθαι δεηθεῖσι δοῦναι δωρεὰν, καὶ πλειονός γε δοῦναι δωρεὰν ἢ ὅσῳ χρῆσθαι ἤτησε, καὶ προσέτι γε ἀφανίσαι τὴν αἴτησιν, ὅπως ἂν αὐτογνώμων ἡ δωρεὰ νομισθῇ (3), τίνα Ἀλκιβιάδην οὐχ ὑπερβαίνει; τίνα Κίμωνα (4) οὐκ αποφαίνει σμικρύνειν (5);

XVIII. Ἀλλ' ἐγώ γε ὁρῶν τουτουσὶ τοὺς νεανίσκους καὶ τοι μὴ συγχωρούσης τῆς ὑποθέσεως τοῖς καθέκαστον ἐνδιατρίβειν, οὐχ οἷος τέ εἰμι σιγῇ παρελθεῖν. Παῖδες ὀρφανικοὶ, καὶ θυγατέρες οἰκίας εὐδόξου πατρῴας, καὶ ταύτην οὐκ ἔχουσιν οὐ δίκην διδόντες, ἁπάντων ἐστερημένοι τῶν ὄντων, καὶ πρὸς ἀλλοτρίας θύρας κεχηνότες διήντλησαν τοσούτους ἐνιαυτούς, ὥστε ἐν ταῖς συμφοραῖς ἀνδρωθῆναι. Επιφανέντος

(1) Ita Cod. pro συνεξέδωκε.

(2) Cod. εἰσπεπραμένον.

(3) Haec de Theodosio praedicat Themistius etiam Orat. XVI. 212. C-D. et XIX. 227. C-D. Adde et Rufinum Hist. Eccl. XI. 19.

victum suppeditavit, alii filias dotavit, alium ære alieno, quo premebatur, expedivit. Et apud Persas quidem aliosque veteres præmium erat propositum, siquis novam voluptatem excogitasset: nunc regia dona dabuntur ei, qui novam benefaciendi occasionem obtulerit. Quid enim magis novum quam ex fisco aurum redire eòdem unde venerat iniuste exactum? Id longo abhinc tempore inauditum erat. Sed enim iniuria iure meritoque revocanda est ab oppressis; esto. Agevero donare iis qui rei usum tantummodo poscunt, multoque amplius donare quam illi mutuum accipere postulaverant, et præterea prævertere etiam preces, ut sponte suum donum videatur; quem, inquam, Alcibiadem hæc non superant? quem Cimonem non extenuant?

XVIII. Verum ego hos videns adolescentulos, quamvis propositum orationis meæ non sinat me singulis immorari, silentio præterire non possum. Pueri orbi et filiæ domûs illustris, patriis laribus immerito amissis, omnium expertes bonorum, et alienis ianuis inhiantes tot annos exegerunt, ut in calamitatibus ad virilem pæne ætatem devenerint. Apparente autem eis

(4) Cod. οἰκωτα. Alcibiadis liberalitatem memorat etiam Nepos in eius *Vita* capp. 1. et 3. Cimonis item in eius *Vita* cap. 4.

(5) Cod. σμικρίνην.

II. 38 D. δὲ αὐτοῖς τοῦ Βασιλέως ὥσπερ ἐκ μηχανῆς, ἅπαντα τὰ δεινὰ ἀφανῆ. Οὐκέτι μὲν ἀπά-
XV. 191 C. τορες, οὐκέτι δὲ ἐνδεεῖς, οὐκέτι δὲ ἰδιῶται. Καὶ ἄρα τούτους εἴασεν εὐπαθεῖν τὰ πατρῷα κομισαμένους, ὧν δὲ ἀφελόμενος ἀπέδωκε, τούτους συνεχώρησεν ἀνιᾶσθαι; Οὐδαμῶς· ἀλλ' ἐπρίατο τὴν φιλανθρωπίαν, ἀπηρίθμησε χρυσίον τῆς εὐσεβείας· ὠνήσατο παρὰ τῶν ἐχόντων ὡς ἰδιώτης, ἐδωρήσατο τοῖς ἀπολωλεκόσιν ὡς βασιλεύς. Καὶ νῦν ἀμφότεροι πλουτοῦσιν ἀμώμητον πλοῦτον, οἱ μὲν κομισάμενοι τὰ ἑαυτῶν, οἱ δὲ ἀνθ' ὧν εἶχον κτήματα ἀδίκως, δικαίως χρυσὸν πολὺν κεκτημένοι.

XIX. Οἶδα ἐγὼ πολλοὺς Βασιλεῖ (1) καὶ ἀχαρίστους φανέντας ὑπὲρ ὧν ἔτυχον ἀγαθῶν τὴν εὔνοιαν μὴ ἐπανιόντας. Καί τοι γε ἀλγεινότατον τῷ πεποιηκότι καλῶς ἡ παρὰ τοῦ πεπονθότος ἀγνωμοσύνη. Ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ὑπὸ τοιούτου πλημμελήματος ὁ τἄντα ἄτρωτος
XV. 194 A. XIX. 228 D. οὗτος ἐτρώθη· ἀλλ' ἐπαντλεῖ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πίθου (2) καὶ τοῖς ἔθεσι (3) μὴ δυνάμενος. Ἀλλ'
VIII. 110 D. ὅπερ εἶπον λόγος με ἐκ λόγου παραλαμβάνων ἐξάγει τῆς ὑποθέσεως. Οὐ γὰρ ἀπαριθμήσασθαι

(1) Cod. βασιλεῖς.

(2) In Iovis aedibus dolia duo collocat Homerus *Iliad.* ω 527. quorum in altero bona in altero mala fata continentur. Id Homero aliisque poetis vitio vertit Plato *de Rep.* II. non procul a fine. Iamvero et Themistius Platoni in primis addictus negavit non semel prope Iovis

Imperatore tamquam ex theatrali machina, molestiæ omnes evanuerunt. Nulli pupilli, nulli egentes, nulli viles. Numquid vero hos voluit esse felices patriis bonis receptis, a quibus autem idcirco abstulerat ut dominis redderet, eos augi sivit? Nequaquam: sed emit ipsam occasionem benefaciendi, pietatisque causa exercendæ argentum numeravit: emit ab habentibus tamquam si esset privatus, donavit iis qui amiserant uti rex. Et nunc iustis divitiis utrique fruuntur, alii suis obtentis, alii, pro re inique possessa, multa vi auri locupletati.

XIX. Novi ego plures erga Imperatorem ingratos fuisse, neque pro acceptis beneficiis benevolentiam retulisse. Quamvis autem molestissimus accidat benefacienti ingratus animus eius qui accepit, attamen ne ab isto quidem crimine hic invulnerabilis sauciatus est: haurit enim ex eodem pietatis fonte etiam ille quem sui mores merito arcerent. Sed enim, quod superius dixi, sermo alius ex alio me extra propositum rapit. Neque enim

---

sui Theodosii thronum duo illa dolia inveniri, nunquam tantummodo esse adfirmavit beneficiis et felicitate plenum. Vide Oratt. XV. p. 194. A. XIX. 228. D. Ad eam igitur sententiam et huius Orationis locus referendus est.

(3) Cod. ἔτεσι.

βουλόμενος τοὺς ἐπαίνους τοὺς Αυτοκράτορος εἰσελήλυθα, ἀλλὰ καὶ ταύτῃ δείξων ἐμαυτὸν εὖ βεβουλευμένον, ὅτι τοιούτῳ Βασιλεῖ κοινωνῶν τοιαύτης ἀρχῆς οὐ κατήγαγον φιλοσοφίαν ἀλλ' ἐπῇρα.

XX. *Ὡς ἔγωγε τὴν μὲν Σωκράτους πρυτανείαν ἐῶ, ὅτι κλῆρος αὐτὴν ἐδίδου καὶ οὐ ψῆφος ἐξητασμένη. Πρὸς δὲ τὸν Αρριανὸν και τὸν Ρουστικὸν θαρσῶν ἂν διαγωνισαίμην τῆς χειροτονίας ἕνεκεν ἀρετῆς. Οταν γὰρ ἴδω τοσοῦτον τὴν Βασιλέως πραότητα δυνηθεῖσαν, ὅσον οὐκ ἐδυνήθη τὰ ὅπλα σύμπαντα τῆς Ρωμαίων ἀρχῆς· καὶ Σκύθας* (1) *τουτουσὶ τοῖς μὲν δύο στρατοπέδοις οὐκ εἴξαντας προσκαθημένων τῷ τε ἑῴῳ καὶ τῷ ἑσπερίῳ, οὐδὲ τοῖς ἐκ Τίγρητος ὁμοῦ καὶ Αρραβίδος συνδραμοῦσιν, ὑποκύπτειν δὲ μόνῃ φιλανθρωπίᾳ βεβουλευμένους·*

XXI. *Επαινῶ τὸν Εὐριπίδην τὴν ἀγαθὴν*
I. c. B. II. 39. A. XV. 191. A. XVI. 211. D *βουλὴν τῶν πολλῶν χειρῶν προτιμῶντα*(2)· *μακαρίζω δὲ τοὺς αὐτοκράτορας, οἷς τοιουτοτρόπως ἐπιγραφήσεται, οὗ μηδεὶς ἐκοινώνησε στρατιώτης* (3). *Φιλοτιμοῦμαι δὲ πρὸς τὸν*

(1) Nempe *Gothos* quos *Scytharum* nomine semper denotat Themistius.

(2) Locum poetae recitat ipse Themistius Orat. XVI. p. 207. D. *Σοφὸν γὰρ ἓν βούλευμα τὰς πολλὰς χέρας νικᾷ.*

(3) Hanc quoque sententiam petit Themistius ex Euripidis *Andromacha* v. 694. et seqq.

veni hnc laudes Imperatoris enumeraturus, sed potius ostensurus recte me deliberavisse, qui cum hanc præfecturam sub tanto Principe admisi, philosophiam non depressi sed extuli.

XX. Quare iam omitto quod Socrates prytanin egerit, quia sors eum creavit, non deliberatum suffragium. Cnm Arriano autem et Rnstico ausim contendere de gloria electionis virtutis ergo. Porro autem cum video, mansnetudinem Principis id potuisse, quod arma nniversa romani imperii frustra molita sunt, et bos Scythas duobus quidem exercitibus non cedere Imperatorum Orientis et Occidentis, neque concurrentibns simul a Tigri et Arabia, sed uni malle humanitati obtemperare;

XXI. Laudo Euripidem, qui bonum consilinm multis manibus præfert: beatos existimo imperatores, qnibus huiusmodi inscriptio poni potest: Hic gloriæ suæ neminem socium habet militem. Ambitiose denique certo cnm

Οταν τροπαῖα πολεμίων στήσῃ στρατὸς,
Οὐ τῶν πονούντων τοὖργον ἡγοῦνται τόδε,
Αλλ' ὁ στρατηγὸς τὴν δόκησιν ἄρνυται.
Quum exercitus statuit trophæa de hostibus,
Non creditur hoc opus esse laborantium militum
Sed imperator victoriæ gloriam refert.

Αντωνῖνον ἐκεῖνος ὕδωρ ἐκηγάγετο ἐκ τοῦ οὐρανοῦ δίψει τῆς φάλαγγος πιεζομένης (1), αὐτὸς
XIV. 181. B XVIII. 219. B. δὲ ἔσβεσας φλόγα τοσοῦτον μέρος τῆς γῆς ἐπινεμηθεῖσαν. Καὶ νεφέλαι μὲν ὑπήκουσαν καὶ Λυδῶν ποτε Βασιλεῖ προσευξαμένῳ (2)· Βάρβαροι δὲ ἐν ἀκμῇ τοῦ κρατεῖν οὐδενὶ πώποτε ἐδουλώθησαν, ἀλλὰ τῆς μὲν φάλαγγος ἡμῶν κατεθρασύνοντο, τῆς δὲ ἀρετῆς τοῦ Βασιλέως ἑάλωσαν καὶ προσάγουσιν ἑαυτοὺς ἐθελοντὰς, αἰχμαλώτους, καὶ νῦν τῷ σιδήρῳ τεθρασηκότες.
XIV. 181. A. Ὥσθ᾽ ἁπάντων γέγονας εἷς ἀνὴρ ἀντὶ Θρακῶν, ἀντὶ Κελτῶν, ἀντὶ Ἰλλυριῶν, ἀνθ᾽ ὅπλων, ἀνθ᾽ ἵππων, ἀντὶ τῆς ἄλλης παρασκευῆς, ἀντὶ τῶν δυσβάτων ποταμῶν.

XXII. Ἐκεῖνα πολλὰ ἡμῖν τὰ κομψεύματα
XVI. 207. A-D. διελήλεγκται· μόνη δὲ ἀντέσχεν ἀήττητος ἡ σὴ βουλὴ καὶ ἡ γνώμη, μεθ᾽ ἧς κάλλιονα ἐνίκησας νίκην, ἢ εἰ τοῖς ὅπλοις κρείττων
211. B. ἐφάνης. Οὐ γὰρ ἀνῄρηκας τοὺς ἀδικήσαντας, ἀλλ᾽ ἐκτήσω· οὐδ᾽ ἐζημίωσας γῆν, ἀλλὰ προσείληφας τοὺς γεωργήσοντας· οὐδὲ κατεφόνευσας ὥσπερ θηρία, ἀλλὰ τὴν ἀγριότητα αὐτῶν κατεκήλησας· ὥσπερ εἴτις λέοντα ἢ

(1) In Oratione etiam XV p. 191 B dicit id Themistius aperte de Antonino, addito insuper cognomento *Pii*: quare et heic *Pium* a Themistio intellectum puto, qui error est. Illud enim miraculum M. Aurelio contigisse constat. Et quidem, quod attinet ad Antoninum Pium, alium Themistii errorem paulo superius (p. 30. n. 1.) coarguimus.

Antonino: hic enim aquam de cælo provocavit sitienti phalangi, tu vero ignem extinxisti, qui tantam orbis partem absumebat. Et nubes quidem etiam regi Lydorum olim oranti morem gesserunt; Barbari autem favente victoria nemini cessissent, sed adversus nostram phalangem efferebantur, donec regiæ virtutis admiratione capti sunt: et nunc denique sistunt se ipsi captivos, qui nuper ferro confidebant. Quare tu unus vir bellator es pro Thracibus, pro Celtis, pro Illyriis, pro armis, pro equis, pro reliquo apparatu, pro imperviis fluminibus.

XXII. Illam nos pompam speciosorum nominum iam aure respuimus; unum præponderat tuum invictum consilium atque sententia, qua pulchriorem patravisti victoriam, quam si armis superior fuisses. Non enim sustulisti eos qui te iniuriâ violaverant, sed acquisivisti: neque punivisti regionem, sed agricolas comparasti: neque denique hostes ut feras interemisti, sed eorum ferociam demulsisti. Veluti siquis

(a) Crœsus captus a Cyro et rogo impositus ut vivus cremaretur servatus est primum quidem Cyri pœnitentia, tum etiam a nubibus, quæ repente contractæ ingentem pluviam effuderunt in ignem, quem frustra Cyri satellites extinguere satagebant. Vide Herodotum I. 86-87.

πάρδαλιν ἐγκαθείρξας ἐν δικτύοις, μὴ κατασφάξειεν, ἀλλὰ φορτηγεῖν ἐθίσειε. Καὶ νῦν
VII. 87. A. προσίασιν οἱ πῦρ πνέοντες, οἱ τοῦ Αννίβου (1) χαλεπότεροι Ρωμαίοις, ἥμεροι καὶ χειροήθεις
XVI. 210. C. αὐτοῖς ὅπλοις ἐπιτρέποντες ἑαυτοὺς, εἴ τε γεωργοῖς αὐτοῖς ἐθέλει χρῆσθαι Βασιλεὺς ἢ στρατιώταις (2). Καὶ τοσούτων καὶ τηλικούτων ἀδικημάτων ἡ σύνεσις αὐτοὺς οὐ δεδίττεται οὐδὲ απιστίαν ἐμποιεῖ τοῦ φειδοῦς τεύξασθαι καὶ φιλανθρωπίας ὑπὸ τῶν τὰ ἔσχατα ἠδικημένων. Αλλ' ἡ Βασιλέως πραότης ἐχεγγυωτέρα αὐτοῖς πρὸς ἀσφάλειαν ὧν ἑαυτοῖς συνεγνώκασιν.

XIII. 176. D. 177 A. XXIII. Οὕτω φασὶ καὶ τοὺς γίγαντας οἱ ποιηταὶ τῷ μὲν Αρει καὶ τῇ Ενυοῖ καὶ τῷ κεραυνῷ τοῦ Διὸς καὶ τοῖς Θεοῖς ἀνταίρειν μέχρι πολλοῦ καὶ ἀντέχειν. Φανέντων δὲ τοῦ Απόλλωνος καὶ τοῦ Ερμοῦ νέων Θεῶν καὶ καλῶν καὶ ἐρασμίων, τοῦ τόξου μὲν τῶν βελῶν(3) μὴ δεηθῆναι, θελχθῆναι δὲ ὑπὸ τῆς ράβδου καὶ τῆς κιθάρας(4). Τοιαῦται γὰρ αἱ νῖκαι τῆς εὐσεβείας, οὐκ ἀνελεῖν, ἀλλὰ βελτίω ποιῆσαι τὸν ἡττημένον.

---

(1) Cod. κτίβα.

(2) Ita et Pacatus in Paneg. Theodosii cap. 22. *Dicamne ego receptos ad servitium Gothos, castris tuis militem, terris sufficere cultorem?*

(3) Ita Cod. nisi mavis emendare καὶ τῶν βελῶν.

leonem aut pardalim captos retibus non occideret, sed ferre onera consuefaceret. Itaque nunc accedunt illi ignem spirantes, illi adversus romanum nomen asperiores Hannibale, mites et cicures cum ipsis armis semet tradentes, sive agricolis ipsis velit uti Imperator sive militibus. Tot vero tantarumque iniuriarum conscientia eos non terret, neque spe deiicit veniæ clementiæque impetrandæ ab iis, quibus summam perniciem moliti sunt. Quippe Principis pietas multo securius apud ipsos impunitatem criminum spondet, quorum sibi conscii sunt.

XXIII. Sic · poetæ aiunt gigantes alium Marti alium Bellonæ et Iovis fulmini restitisse diu atque certasse. Verum apparentibus Apolline et Mercurio iuvenibus Diis et pulchris et amabilibus, non opus fuisse adversus gigantes sagittifero arcu, sed virga et cithara esse delinitos. Hæ nimirum victoriæ pietatis sunt, si de medio non tollas sed meliorem efficias eum qui victus est.

(4) Pugna gigantum cum Numinibus ærea imagine expressa visebatur e regione curiæ C̄politanæ, teste Themistio Orat. XIII. p. 178. D. Iamvero de amore quem Iupiter uni e gigantibus immisit legendus Apollodorus *Biblioth.* I, 6.

XXIV. Δεῦρ' ἴτε ὦ Θρᾷκες, ὦ Μακεδόνες
XVI. 210-212. ἐμπλήσθητε ἀπίστου θαύματος· Σκύθας ὁμορροφίους ἡμῶν καὶ ὁμοσπόνδους καὶ συνεορτάζοντας τὰ καθ' ἑαυτῶν ἐπινίκια(1). Οὐκ ᾔδεσαν, ὡς ἔοικεν, οἵῳ ἵλεῳ (2) περιπεσόντες ταῖς ἄρκυσιν ἐνσχεθήσονται. Ἀλλὰ τὰ ἄμαχα παρὰ
XIV. 181. B. XVI. 206. D. Ῥωμαίων τὸν Αἷμον (3) ὑπελάμβανον καὶ τὸν Ἕβρον (4) καὶ τὰς Θετταλικὰς δυσχωρίας, ἃς δικάζονται· αὐτοὶ δὲ (5) οὐ σὺν πολλῷ πόνῳ τοῖς θείοις ἐρύμασιν ἐνεσχέθησαν, εὐσεβείᾳ δικαιοσύνῃ πρᾳότητι φιλανθρωπίᾳ. Ἔξιτε οὖν ἤδη θαρσοῦντες ἐκ τῶν τειχισμάτων· ὥρα ὑμῖν (6) τὰς ἐπάλξεις ἀπολιποῦσι βοῶν καὶ ἀρότρων ἐπιμε-
XVI. 211. B. λεῖσθαι, καὶ δρεπάνας θίγειν ἀντὶ ξιφῶν καὶ
XI. 150. C. XVI. 212 B. ἀκοντίων. Ἀνέῳκται δὲ ἤδη καὶ τοῖς ὁδοιποροῦσιν ἡ γῆ, καὶ πλεῖν οὐκ ἀνάγκη τὴν θάλασσαν τοῦ βαδίζειν οὔσης ἀδείας. Σταθμοὶ δὲ ἐγείρονται καὶ ἱπποστάσια καὶ ἐπαύλεις, καὶ τῇ πάλαι καταπυκνοῦνται ῥᾳστώνῃ. Με-
VIII. 111 A. ταπέπτωκε δὲ εἰς αἰθρίαν ἐξαίφνης τοσαύτη

---

(1) Intellige pacem, quam operâ Saturnini ducis cum Gothis iniit Theodosius anno Ch. CCCLXXXII. Ea sic memoratur in Marcellini Comitis Chronico: *Antonio et Syagrio Coss. Hoc anno universa gens Gothorum, Athanarico rege suo defuncto, romano sese imperio dedit.* Quare anno sequenti in suis quinquennalibus Theodosius Saturninum consulem renunciavit: cuius consulatus initium Themistius Oratione (XVI.) celebravit, quam qui leget, accuratam huius pacis descriptionem non desiderabit.

XXIV. Agite nunc, o Thraces o Macedones, incredibilem haurite animo admirationem: Scythas nobis esse contubernales et socios et nobiscum victorias de se-partas celebrare. Nesciebant, ut quidem videtur, in quam clementiam incidentes retibus capiendi forent. Et ipsi quidem inexpugnabiles Romanis Hæmum et Hebrum et angustias Thessalicas, quas petebant, pervaserunt; deinceps vero sine gravi labore diviuis quodammodo munitionibus pietate iustitia mansuetudine humanitate irretiti sunt. Exite nunc alacres e castellis: iam decet, desertis turribus, boum et aratri curam gerere et pro gladiis et iaculis falces acuere. Patet nunc et viatoribus terra, neque opus est maritimo itinere uti, quum terrestria tuta sint. Stabula eriguntur et equorum stationes et diversoria et antiquo otio complentur. Versa est in sudum repente tam nimbosa procella

---

(2) Codex habet λεῶ. Sed enim emendandum ἵλεω putavi, exemplum secutus H. Stephani et Petavii qui ad Themistii Orat. IV p. 53. C idem faciendum censuerunt: quo item in loco miratus sum duos etiam codices Ambrosianos æque esse corruptos, alter enim habet λεῶ, alter λεώ.

(3) Cod. ἐμόν.

(4) Cod. εὖρον.

(5) Videbatur addendum αὐτοὶ δὲ quod a Codice abest.

(6) Cod. ἐμέν.

χαλάζης νεφέλη καὶ τρικυμία χειμῶνος εἰς γαλήνην, οὕτως ἡσυχῇ οὕτως ἀψοφητὶ, ὥστε τὸ πρᾶγμα αἰνίγματι προσεοικέναι. Ὧν γὰρ πολεμοῦντες οὐκ ἐκρατήσαμεν, τούτους ὅπλα καταθέμενοι παραστησάμεθα. Καὶ τέως μὲν ἠριθμοῦντο (1) πρὸς ὁπόσους παραταξόμεθα,
x. 133. c. νῦν δε ἀριθμοῦμεν ὁπόσων ἐσόμεθα κύριοι. Καὶ τότε μὲν ἐδυσχεραίνομεν εἰ πολλοὶ, νῦν δὲ ἀγανακτοῦμεν εἰ μὴ πολλοί.

XXV. Σκόπει τοίνον ὅσῳ βασιλικώτερος Θεοδόσιος τοῖς λυπήσασι προσήνεκται, ἢ ὁ Πελοπίδης τὲ καὶ Ατρείδης καὶ εὐρυκρείων Αγαμέμνων ὁ παρ᾽ Ομήρῳ. Εκεῖνος ἐπιτιμᾷ τὸν Αδελφὸν μαλαττόμενον πρὸς τὸν ἱκέτην (2), καὶ πικρὰν οὕτως εὐχὴν προσεύχεται καὶ βαρβαρικὴν, μηδένα τῶν Τρώων διαφυγεῖν, μηδ᾽ ὅντινα γαστέρι μήτηρ κοῦρον ἐόντα φέρει, μηδὲ τοσοῦτον διαφυγεῖν, ἀλλὰ καὶ τοὺς οὔπω τεχθέντας ἀπολέσθαι πρὸ τοῦ γενέσθαι. Ημεῖς δὲ πρὸς τοὺς ἱκέτας παιδοτροφοῦμεν αὐτῶν τοὺς υἱοὺς, καὶ νυμφοτροφοῦμεν τὰς θυγατέρας, οὐχ ὡς Σκύθας μισοῦντες ἀλλ᾽ ὡς ἀνθρώπους φειδοῦς ἀξιοῦντες. Εχει γὰρ οὕτως. Οστις μὲν ἄχρι παντὸς ἐπέξεισιν αὐθαδισαμένοις τοῖς βαρβάροις, οὗτος Ρωμαίων μόνον ἑαυτὸν βασιλέα ποιεῖ. Οστις δὲ κρατεῖ

(1) Ita cod. ἠριθμοῦντο.

et decumana hiems in tranquillitatem, idque adeo sensim et tacite ut res miraculo similis videatur. Quos enim pugnando non vincebamus, hos depositis armis subiecimus. Et hactenus quidem supputabatur contra quot in aciem prodiremus, nunc quot nobis parebunt: et olim moleste ferebamus quod multi essent, nunc dolemus nisi multi sint.

XXV. Considera igitur, regius animus Theodosii in hostes suos quantopere præcellat Pelopidi et Atridi et summo regi Agamemnoni quem canit Homerus. Ille Fratrem obiurgat, qui erga supplicem flectebatur: et acerbas adeo barbaricasque fundit preces, nequis Troianorum necem effugiat, nequis evadat, ne si adhuc quidem gestetur matris in utero; sed ante pereat quam in lucem effusus sit. Nos autem supplicum filios mares feminasque alimus, neque uti Scythas odimus, sed uti homines venia impertimur. Sic autem se res habet, ut qui contumaces barbaros constanter persequitur, is Romanorum tantummodo se regem probet. Qui autem patrata victoria

(1) Iliad. ζ. 54. et seqq.

μὲν, φείδεται δὲ, οἶδεν ἑαυτὸν βασιλέα πάντων ἀνθρώπων. Καὶ τοῦτον ἄν τις ἐν δίκῃ προσείποι τὸν φιλάνθρωπον ἀληθῶς. Τῶν δὲ ἄλλων Κῦρον μὲν φιλοπέρσην καλοῖ, ἀλλ' οὐ φιλάνθρωπον· Ἀλέξανδρον δὲ φιλομακεδόνα, ἀλλ' οὐ φιλάνθρωπον· Ἀγησίλαον δὲ φιλέλληνα, τὸν δὲ Σεβαστὸν φιλορώμαιον, ἄλλον δὲ ἄλλου γένους ἢ ἔθνους ἐραστὴν οὗ καὶ βασιλεὺς ἐνομίσθη. φιλάνθρωπος δὲ ἁπλῶς καὶ βασιλεὺς ἁπλῶς, ὁ τοῦτο ζητῶν μόνον εἰ ἄνθρωπος ὁ χρήζων ἐπιεικείας· καὶ μὴ εἰ (1) Σκύθης ἢ Μασαγέτης, ἢ τὰ καὶ τὰ προηδίκησε. Τοῦτο γὰρ εἰ καὶ δίκαιον, ἀλλ' οὐ (2) θεῖον καὶ ἀκόλουθον τῷ μεγάλῳ ἡμῶν ὀνόματι τῆς θειοτήτος· ἀλλὰ τῶν ἐρχομένων (3) χαμαὶ, οἷς καὶ ἐχθρόν τινα εἶναι καὶ δυσμενῆ, οὐκ ἐπὶ ψόγον· καὶ τὸ βλάψαι καὶ τὸ ἀντιβλάψαι καὶ τὸ παθεῖν τι καὶ τὸ ἀντιποιῆσαι φέρει συγγνώμην διὰ τὴν ἰσορροπίαν τῆς τύχης καὶ τῆς δυνάμεως.

XXVI. Βασιλεῖ δὲ ᾧ τηλικαύτη πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἡ ὑπεροχὴ, ὥστε μὴ δοκεῖν ἀπάγουσαν ἔχειν τὴν κλῆσιν τῆς θειότητος, οὔτε ἐχθρὸν ἀνθρώπων εἶναι θέμις οὔτε δυσμενῆ οὐ μᾶλλον γε ἢ ποιμένι προβάτων, ἢ

(1) Cod. καὶ εἰ μή.
(2) Abest a Codice οὐ.

parcit, is quidem omnium hominnm se regem esse novit. Atque hic iura appellabitur vereque philanthropus. Alii vero dicentur, Cyrns, exempli gratia, philopersa, sed non philanthropns: Alexander philomacedo, non vero philanthropus: Agesilaus philogræcus, Augustus philoromanus: alius denique alius gentis aut nationis amator dicetur, in quam et regium dominatnm exercnit. Sed enim diserte philanthropus, et diserte rex ille est qui hoc unum quærit, nnm sit homo qui clementia indiget: non vero ntrum Scythes aut Massageta sit, aut hoc vel illud peccaverit. Id enim etsi iustum videtur, non est tamen cæleste neque dignnm ea nobilitate qna ntimnr divinæ appellationis: qnin est maxime proprium terrigenarum, quibus et esse hostem aliquem et infensnm, non est vitio vertendum: itemqne lædere et nlcisci, et pati at rependere propter æqnalitatem conditionis et virinm.

XXVI. Imperatori autem, cuius est tanta inter alios homines excellentia, ut non immerito divinis nominibns afficiendns videatur, neque quemquam hominum esse inimicnm fas est neque iratum: non secus quam

(3) Ex Homero Iliad. ε. 442.

ἵππων ἱπποκόμῳ, ἢ βουκόλῳ βοῶν. Πολλῷ γὰρ
I. 10. C. εἶναι συγγενεστέραν τοῖς ἀρχομένοις ταύτην ἀπέφηνε τὴν ἀρχὴν Σωκράτης ὁ Σωφρονίσκου. Ὁ δὲ αὐτὸς οὗτος Σωκράτης ἀπεδέχετο καὶ πρὸς τὸν θρυλλούμενον λόγον ὑπὲρ ἀνδρὸς δικαίου καὶ δὴ καὶ δικαιοσύνης, ὅτι μὲν δεῖ τοὺς
VII. 93. A. φίλους εὐποιεῖν, τοὺς δὲ ἐχθροὺς βλάπτειν· τὸ μὲν ἥμισυ φυλάττων τοῦ λόγου, τὸ δὲ ἥμισυ διορθούμενος. Τὸ μὲν γὰρ φίλους εὐποιεῖν, συνωμολόγει· τοὺς δὲ ἐχθροὺς οὐ βλάπτειν ἀλλὰ φίλους ποιεῖν, τοῦτο δὲ ἐπανόρθου (1).

XXVII. Εἰ μὲν οὖν τινα τῶν τοὺς τρίβωνας ἠμφιεσμένων τούτου κατήκοον ἴσμεν, καὶ τοῦτον ἐπαινεσόμεθα καὶ ζηλώσομεν· ὡς αὐτῷ
... C. XXIII. ... C. 196. B-C ... I. 316. C. γε οὐκ ἐξεγένετο Σωκράτει ἀπόνασθαι τῆς αὐτοῦ γνώμης· οὐδὲ ἐδυνήθη τὸν Μέλητα ἢ τὸν Ανυτον ἢ τὸν Λύκωνα προσαγαγέσθαι (2). Βασιλέα μέν τοι γε ἴσμεν καὶ ὁρῶμεν ὁσημέραι τοὺς μὲν φίλους εὐποιοῦντα καὶ ὅσαι ὧραι· τοὺς δὲ ἐχθροὺς ὁλόκληρα γένη καὶ ἔθνη μετασκευάσαντα εἰς εὔνοιαν ἐκ δυσμενείας. Ον

(1) Vide est Platonem *de Rep.* I. ubi inducitur Socrates in hanc sententiam acutissime disputans. Rei meminit et Iuvenalis Sat. XIII. 183. et seqq

Quantulacumque adeo est occasio, sufficit irae.
Chrysippus non dicet idem nec mite Thaletis
Ingenium, dulcique Senex vicinus Hymetto,
Qui partem acceptae saeva inter vincla cicutae
Accusatori nollet dare.

pastori ovem, aut equisoni equum, aut bubulco bovem. Arctioribus enim vinculis dominatum regium copulatum cum hominibus ostendit Sophronisci filius Socrates. Et hic idem Socrates in celebrato sermone de viro iusto et iustitia assentiebatur benefaciendum quidem amicis, inimicis autem nocendum: ita tamen, ut priorem orationis partem tueretur, posteriorem emendandam censeret. Namque amicos iuvandos, vehementer confirmabat; inimicos autem demerendos potius quam ulciscendos censebat.

XXVII. Si quem philosophum igitur eius sententiæ studiosum novimus, hunc sane laudare atque imitari par est: neque enim vel Socrati contigit doctrinæ suæ fructum aliquem cernere: neque idem potuit Meletem aut Anytum aut Lyconem sibi conciliare. Imperatorem autem nostrum scimus immo cernimus quotidie et singulis horis amicis benefacere; hostes autem, gentes integras et nationes, ex odio ad benevolentiam convertere. Quem

---

Porro et ipsum Themistium inimicissimos suos beneficiis iuvisse ait Libanius Epist. 60.

(a) Hi fuerunt tres Socratis accusatores. Porro non Μέλητα sed Μέλιτον scribunt alibi Themistius ipse, Laertius in Socratis vita; Plato et Xenophon in eiusdem in Socratis Apologia.

οὖν καὶ Σωκράτης ἐπαινεῖ καὶ Πλάτων θαυμάζει, παρὰ τούτου τοῦ Βασιλέως ἐγὼ κληθεὶς επὶ τὰ κοινὰ μερίτης, καὶ προστατήσας θατέρου τῶν τῆς γῆς ὀφθαλμῶν (1) οὐκ ἐγενόμην, ὦ τᾶν, χθαμαλώτερος, οὐδὲ ἀποβέβληκα φιλοσοφίαν, ἀλλὰ προσείληφα ἐργασίαν.

XX. 139. D. 240. A. XXVIII. Ακούεις δὲ καὶ Ηρακλέα τὸν τοῦ Διὸς ὅτι μὴ τῷ γινώσκειν ἀκριβῶς τοὺς περαντικοὺς λόγους καὶ τοὺς ἀπεράντους τοσοῦτος II. 33. A. ἦν, ἀλλ' ὅτι ἐκώλυσε παρανομίαν, ὅτι μὴ συνεχώρησε τοῖς θηριώδεσι τῶν ἀνθρώπων χρῆσθαι τῇ φύσει (2). Κἀγὼ τοίνυν τὸν Ιόλεων (3) ἐμιμησάμην, καὶ γέγονα χρόνον τινὰ ὑπουργὸς τῷ Καλλινίκῳ (4), καὶ τῆς κοινῆς ἑστίας ἐπεμελήθην. Οὐ περιείργασμαι, οὐδὲ ἔλαττον προσήκει τούτῳ ἔχειν, ἢ ἡ τοῖς ἀβακίοις ἐγκαρτερήσασα. Αλλὰ Πλάτων μὲν οὐκ ἀπῄει τρὶς VIII. 103 A XIII. 175 C. XVII. 213. C. διαπλέων ὑπὲρ Δίωνος τὸν Ιόνιον (5); οὐδὲ Αριστοτέλης ὑπὲρ Σταγείρων πεφροντικὼς (6); οὐδὲ Καρνεάδης, οὐδὲ Κριτόλαος πρεσβεύοντες ὑπὲρ τῆς Αττικῆς (7);

(1) Nempe Urbis Cpolitanae, quae altera Roma fuit.

(2) In eamdem plane sententiam loquitur de Hercule Dionysius Halicarnassensis *Antiq* rom. Lib. I. cap. 41.

(3) Iolaus fuit Herculis laborum socius.

(4) Hercules dictus est etiam *Callinicus*, teste Suida.

(5) Semel quidem ad Dionysium Seniorem navigavit Plato, bis ad Iuniorem. Vide Laertium III. 18. 20. 23.

(6) Stagirorum instaurationem petiit a Philippo rege Aristoteles:

itaque et Socrates laudat et Plato miratur, ab hoc ego inquam Imperatore cum ad publica munera vocatus parui, et alteri orbis terræ lumini præpositus sum, non profecto, o bone, abiecte egi; neque philosophiam dimisi, sed ad opus pertraxi.

XXVIII. Audis enim et Herculem Iovis filium, non quod accurate quæstiones noverit, quibus concluditur aliquid aut nihil concluditur, adeo claruisse, sed quia crimina cohibuit, neque sivit efferatos homines ingenio suo uti. Ego item Iolaum imitatus sum, fuique aliquandiu adiutor Callinico, et communis annonæ curam gessi. Non frustra in republica versatus sum: neque hoc vitæ genus deterius habendum est, quam philosophia quæ abacis constanter adhæreat. Nonne et Plato ter pro Dione Ionium mare decurrit? Nonne Aristoteles pro Stagiris sollicitus fuit? Nonne Carneades et Critolaus pro Attica legationem obiverunt?

---

qua impetrata leges etiam oppido scripsit. Vide Laertium v. 4.

(7) Celebris hæc legatio venit Romam anno U. C. 599. Missi autem sunt ab Atheniensibus tres illius ætatis nobilissimi philosophi Carneades Academicus, Critolaus Peripateticus, Diogenes Stoicus ut ab senatu romano multæ, quæ populo Atheniensi propter Oropi vastationem inflicta fuerat, remissionem impetrarent. V. Cic. *de Orat.* II. 37. *Lucull.* 45. tum Gell. VII. 14. Macrob. *Saturn.* I. 5.

XVII. 214. B. XXIII. 298. A. XXXI. 352. D. XXIX. Ἐγὼ δὲ ὡς ἔοικε χαμαὶ πάλιν ἐκυ-
λινδούμην ἀπὸ τοῦ διαύλου τῆς ἑσπέρας καὶ
τῆς ἑώας ὃν διέδραμον ἤδη τὴν ἀγαθὴν δόξαν
τῆς πόλεως συμπεριφέρων. Οὐδὲ τὴν ἔναγχος
ἀποδημίαν ἐγὼ τὴν εἰς τὴν ἀοίδιμον Ῥώμην (1)
ἐξελοίμην ἂν τῶν πρεσβειῶν ἀριθμῶν (2). Ἐπρέσ-
355. C. βευον καὶ τηνικαῦτα πρὸς τοὺς ὑμετέρους πα-
τέρας, ὁμόνοιαν ταῖς πόλεσι πρυτανεύων, καὶ
ἐντίμους αὐτοῖς ὑμᾶς καὶ αἰδοίους ποιῶν. Ἃ
γὰρ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκεῖνοι πρὸς τοὺς Αὐτοκράτορας
ἐψηφίζοντο, κοινὴ τῆς πόλεως αὕτη σεμνότης.
XIII. 169. D. Καὶ εἰ μὴ φορτικὸς ὑμῖν ἔμελλον ἔσεσθαι τῷ
βαρυτάτῳ τῶν ἀκουσμάτων τοὺς ἐμαυτοῦ κα-
ταλέγων ἐπαίνους, ἀνέγνων ἂν ὑμῖν τῆς βουλῆς
ἐκείνης τὰς ἐκβοήσεις (3)· δι' ὧν καὶ τοῦτο
XXXI. 354. C. ἀπώνασθε ἂν μαθόντες ὁπόσῳ τῷ περιόν-
τι νικῶσι Ῥωμαῖοι τῷ σεμνύνειν καὶ τιμᾷν
ἀρετήν.

XV. 189. C. XXX. Μὴ οὖν ἀκριξ ἔχου τοῦ ῥήματος·
μηδὲ ὅτι Πλάτων ἐν πολιτείᾳ τοὺς ἀπὸ τῆς
θείας θεωρίας ΚΑΤΑΒΑΙΝΟΝΤΑΣ εἰς τὴν
ἀνθρωπίνην ὑποκορίζεται τούτῳ τῷ ῥηματίῳ (4),
οἷον καὶ μικρὸν πολιτεύεσθαι. Ἀλλ' ἐννόει τε

(1) Innuitur hoc iter Romam susceptum a Themistio paulo ante hanc dictam Orationem. A quo itinere Cpolim redux Orator, creatus est praefectus Urbis, principatum quoque senatûs simul gerens. Illud Themistii iter notavit etiam Harduinus ad Orat. XXXI.

(2) Decem legationibus se functum ait Themistius in Oratione XVII. p. 214. E. quam recitavit cum praefectus urbis creatus est.

XXIX. Ego antem, ut par erat, terrestri itinere quantum est spatii ab oriente ad occasum rursus decurri itemque inde regressns sum, qnod alias præstiteram, vestræ urbis optimam famam circumferens. Neque sane nuperum iter ad inclytam Romam e numero legationum eximo. Legatus antem tunc etiam ad patres vestros profectns snm concordiam inter nrbes conciliaturus, vobisque apud Romanos decus gloriamqne comparaturus. Reapse quæ romanus senatus ad Imperatores decreta pro vobis misit, ea ad commnne nrbis decns redundant. Quod si gravis vobis non essem futurus molestissima recitatione landnm mearnm, legerem ntiqne vobis illins senatns adclamationes, ex quibns et hnnc frnctum perciperetis, cognoscendi scilicet, quantopere excellant Romani in extollendo honorandoqne virtutem.

XXX. Ne igitur mordicus verbo inhæreas: neve quia Plato in Republica eos qni a divina contemplatione ad hnmana DESCENDUNT hac vocnla vellicat, idcirco putes hnmile esse rempnblicam administrare. Qnin

(3) Laudum, quibus a Romanis cumulatus est, meminit Themistius etiam in Oratione XXXI. p. 354. C.

(4) Vide Platonem *de Rep.* VII. (edit. Ficini p. 694. et seqq.) ubi sæpe de divina theoria et humanis negotiis ad philosophorum descensu.

XX. 236. A. ἄνω καὶ κάτω ὡς οὐχ ἁπλοῦν. Ἀλλ' Ἐπίκουρος μὲν μικρὸς, καὶ ὅστις ζηλωτὴς Ἐπικούρου, σαρκὸς ἡδονὴν τεθαυμακὼς (1). Πλάτων δὲ ἄνω ἀεὶ, καὶ ὅστις ἕπεται Πλάτωνι, τὴν πρὸς Θεὸν
234. B. 240. C. ὁμοίωσιν μεταδιώκων. Ἡμεῖς δὲ ἐν μεταιχμίῳ ἀγαπῶντες, εἰ ποτὲ μὲν ἄνω εἴημεν, ποτὲ δὲ κάτω. Καὶ τὸ κάτω δὲ ἡμῶν οὐ παντάπασι
IV. 32. D. XXXII. 3. J. D. κάτω ἐστὶν, ἀλλ' ἄνωθεν ἐξῆπται καὶ ἀπευθύνεται (2).

(1) Hoc quoque dicitur in Palladam, quem vitæ solutioris fuisse, satis indicant plura ejusdem turpicula epigrammata in Anthologia.

(2) Ut hunc locum probe intelligamus, respiciendum est ad alium Themistii locum Orat. II. p. 32. D. ubi is ait, catenâ illâ, quæ apud Homerum (*Iliad.* Θ. 19.) a terra ad cœli usque fastigium extenditur, significari philosophiam, quæ similitudo quædam cum Deo sit.

Præterea hic locus est adscribendi epigrammatis Palladæ poetæ in Themistium, quod præcipuam occasionem huic Orationi componendæ dedisse videtur.

Ἄντυγος οὐρανίης ὑπερήμενος ἐς πόθον ἦλθες
Ἄντυγος ἀργυρέης, αἶσχος ἀπειρέσιον.
Ἦσθα ποτὲ κρείσσων· αὖθις δ' ἐγένου πολὺ χείρων
Δεῦρ' ἀνάβηθι κάτω, νῦν γὰρ ἄνω κατέβης.

Quod tetrastichon sic Petavius ad Orationem XVIII. interpretatus est:

Fornice in ætherio residentem, argenteus ad se
Fornicis alterius proh pudor! orbis agit.
Qui melior fueras nunc pejor factus, in imum
Ascende, in summum qui modo lapsus eras.

Iamvero ex hujus inedita Orationis clausula, tum etiam ex capp. I IX. X XII. XIX. XXVII. patet omnino Themistium Palladæ versiculis

quaqua versus id consideres, stultum non videbitur. Epicurus otique humilis, et qoisquis Epicori assecla corporis voloptates affectat. At Plato excelsus semper, et qoisquis item Platooem sequitur, similitudini cum Deo studeos. Nos autem medio conteoti sumus, si nempe modo excelsi modo humiles incedamus. Sed eoim homile nostrum non prorsos humi repit, sed superne dependet et regitur.

---

respondere: quod ideo noto, quia hoc epigramma Themistio potius ipsi quam Palladæ tribuerunt Muretus ad Epist. Senecæ 68, Sandinius codd. græc. T. 2. p. 375. (qui et eo loco legit in primo versu ἀπερείσιος, et p. 366 legit in tertio versu καὶ τῷ pro ποτέ) Brunckius in sua Anthologia T. II p. 404. III. 219. quibus tamen non adsentitur Iacobsius in sua repetita Anthologia T. X. p. 192. Certe praeter argumentum quod ex hac nova Themistii Oratione eruitur, Anthologia etiam Planudea, consonantibus duobus eiusdem codd. Ambrosianis, illud epigramma Palladæ adscribunt. Porro contrarius error fluxit a falsa inscriptione seu scholio quo tetrastichon ipsi Oratori tribuitur, adstipulantibus etiam Themistii codicibus Ambrosiano G. 69. part. sup. et Mediceo apud Bandinium Tom. 3. p. 409. De qua inscriptione vocula dicta a nobis superius p. 44. n. 1. Quum igitur Palladæ hoc epigramma nos certo vindicaverimus, ætas quoque ipsius poetæ, de qua Vossius (*Op. de Poetis græcis*) plane ambigebat, iam liquido constat, quoniam is anno Ch. CCCLXXXIV. in Themistium scribebat. Hactenus autem incerte admodum Brunckius eam ex iambis in Hypatiam (T. II. p 430. III. 223) sibi collegisse visus erat. Illi quippe iambi anonymi sunt in Planudea, nec non in utroque saepe a nobis laudato eiusdem Anthologiae codice Ambrosiano.

ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

ΘΕΩΡΙΑ

ΕΠΙΤΑΦΙΟΥ ΕΠΙ ΤΩΙ ΠΑΤΡΙ (1)

Ο ΛΟΓΟΣ *ἡμῖν οὐ φιλοτιμίας καὶ ἐπιδείξεως, ἀλλὰ τῆς ὁσίας τῆς εἰς τὸν πατέρα στοχάζεται· ἣν μείζονα ἔσεσθαι καὶ σεμνοτέραν ὑπέλαβε παρ' ὑμῖν ἀκροαταῖς γινομένην. Τοῦτο γὰρ τὸ θέατρον καὶ μόνον ἄξιον ἡγεῖται ἀρετῆς. Φιλεῖ μὲν οὖν ὡς τὰ πολλὰ μὴ δέχεσθαι μῆκος ἡ τοιάδε ἐπαγόρευσις* (2). *Ημῖν δὲ καὶ ἄλλως ἀναγκαῖον ἐγένετο φείσασθαι τοῦ πλήθους. Οὔτε γὰρ ὁ παρὼν καιρὸς ἐνεδίδου, ταχυτέραν ἀπαιτῶν ἢ μακροτέραν τὴν εὐφημίαν. Εωλος γὰρ ἐπικήδειος ἅπας, μακρὰν ἀφιστάμενος τοῦ πάθους τῷ χρόνῳ. Καὶ πρὸς τὴν ἀναγραφὴν τοῦ βίου τὰ καθέκαστον ἀνεθέμεθα· Τῇ λέξει δὲ εἴ τι ἐλλείπειν εἰς παλαιότητα εὑρίσκοιτε, οὐ θαυμαστὸν. Χαλεπὸν γὰρ ἐφικέσθαι τῆς ἐν συγγραφῇ ἀκριβείας, μὴ τοῦτο συνεχῶς ἐκμελετῶντας, ἀλλὰ πρὸς ἕτερα τὴν πλείω σπουδὴν ποιουμένους. Καὶ ἅμα οὐχ*

---

(1) Oratio XX. Themistii est Epitaphium in ipsum Oratoris parentem. Codex vero Ambrosianus hanc ei praefatiunculam addit, quae in editionibus desideratur. Scripta est autem ab ipso Themistio, ut cuique legenti facile patebit.

THEMISTII PHILOSOPHI

PROOEMIVM

ORATIONIS FVNEBRIS IN PATREM

ORATIONIS nostræ scopus non est ostentatio et pompa, sed in parentem pietas, quæ quidem maior graviorque videbitur, quoniam vos auditores sortita est. Hoc enim theatrum uni virtuti contingere posse existimatur. Iamvero huiusmodi concio prolixitatem pati plerumque non solet. Nobis vero et alioqui necessarium est non esse verbosis. Neque enim vel hæc occasio aliter sinit, breviorem potius quam longiorem postulans laudationem. Stulta enim est ea funebris oratio, quæ dolorem pellere nititur temporis diuturnitate. Et in describenda quidem parentis vita singula persequemur; siquam tamen loquutionem a vetere stilo declinare sentietis, ne miremini. Difficile enim est accuratam vocabulorum nos servare rationem, qui huic rei non semper studuimus, sed in aliis plerumque curam collocavimus. Præterea philosopho

(a) In margine Codicis scribitur ὁ ἐπιτάφιος λόγος.

οὕτω φροντιστέον τῷ φιλοσόφῳ καλλιεπεῖν, ἀλλ' ἐκεῖνο μάλιστα φυλακτέον ὑμῖν εἰ τὸ πρέπον ἁπανταχῆ διεσώσατο καὶ υἱεῖ καὶ φιλοσοφεῖν ἐπιχειροῦντι καὶ εἰς φιλόσοφον.

SVPPLEMENTA

DVORVM LOCORVM THEMISTII

Orationis XXIX. de Sophistæ appellatione (*p.* 347. *B.*) *lacuna ope codicis Ambrosiani expletur sic*: χαλεπαίνοι ἐπὶ τῷ λόγῳ, οὐ εἴσω κάμπτει, καὶ ὁλοκλήρου etc. *Harduinus* (*in Notis p.* 544.) *legebat* οὐ εἰσωκάπτει.

Orationis XXXIII. de nominibus regis et consulis (*p.* 365. *A.*) *lacuna item ope eiusdem codicis expletur sic*: ἐπειδὴ πολλὰς μὲν κέκτηται οἰκίας, πολλοὺς δὲ ἀγρούς, πολλὰς δὲ ἀγέλας etc. *Harduinus* (*in Notis p.* 550.) *lacunam supplebat ex Oratione* XXIV. (*p.* 307. *A.*) *sic*: πολλοὺς μὲν ἀγρούς, πολλὰς δὲ οἰκίας πεπαμμένος.

non magnopere laborandum est ut ornate dicat; sed illud potius vobis observandum est, num ipse ubique personam apte sustineat et filii et philosophiæ studiosi et pro philosopho dicentis.

ANIMADVERSIONES

AD ORATIONEM NVPER EDITAM

P. 28. E capitis VII. initio aliquot verba exciderunt. Locus nimirum sic legendus est: Ἀλλ' οὐχ ὅ γε θεοειδέστατος Αὐτοκράτωρ· ἀλλ' ἑπόμενος ἐκείνοις τοῖς κλεινοῖς ἀνδράσιν οἰκουροῦσαν ἐν πολλῷ χρόνῳ φιλοσοφίαν κ. τ. λ. Non ita se gessit divinus Imperator: verum illorum illustrium virorum exempla secutus latitantem iamdiu philosophiam *etc.*

P. 46. *et ibidem n. 1. Siquis toto capite XIV. censeat Themistium de Theodosio loqui, non magnopere repugnabo.*

P. 52. v. 12. Codex quidem habet ᾔτησε, *sed videtur addendum* τίς, *aut scribendum* ᾔτησαν.

